

Forsknings- og vidensopsamling

”Pædagogen som myndighedsperson”.

Kirsten Elisa Petersen, Unni Lind, Jonna Larni Nøttrup, Bent Juhl Knudsen, Martha Møller, Helle Anette Koldegaard, Lars Ladefoged.

Titel:

Forsknings- og vidensopsamling. ”Pædagogen som myndighedsperson”.

Forfattere:

Kirsten Elisa Petersen, Unni Lind, Jonna Larni Nøttrup, Bent Juhl Knudsen, Martha Møller, Helle Anette Koldegaard, Lars Ladefoged

Udgivet af:

Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet, 2015

© 2015, forfatterne

1. udgave

Kopiering tilladt med tydelig kildeangivelse

ISBN: 978-87-7684-788-3

Forord

Denne forsknings- og vidensopsamling er udarbejdet af en arbejdsgruppe bestående af en repræsentant fra hver professionshøjskole, samt en ekstern forsker. Forsknings- og vidensopsamlingen er udfærdiget i perioden september 2014 -december 2014.

Arbejdsgruppen har bestået af følgende;

Forkvinde for arbejdsgruppen er Unni Lind, lektor (UCC).

Jonna Larni Nøttrup, UC Syddanmark

Bent Juhl Knudsen, UC Sjælland

Martha Møller, lektor, VIA UC

Helle Anette Koldegaard, UC Lillebælt

Lars Ladefoged, videnskabelig assistent, Institut for uddannelse og pædagogik, Aarhus Universitet

Ekstern forsker: Kirsten Elisa Petersen, Lektor, Ph.d., Institut for uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet, der er ansvarlig for tilrettelæggelse og udførelse af selve rapporten.

Derudover skal der rettes en særlig tak til Susanne Jacobsen, forskningsbibliotekar på AU Library, Aarhus Universitet, der har bistået med udfærdigelse af søgestrengene til litteratursøgning.

På arbejdsgruppens vegne

Kirsten Elisa Petersen, lektor, ph.d., Institut for uddannelse og pædagogik, Aarhus Universitet

København, december 2014.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE	4
1. INDLEDNING	5
1.2. LÆSEVEJLEDNING	5
1.3. METODER TIL SØGNING	6
1.3.1. Indkredsning af søgekriterier	6
1.3.2. Søgeprocessen	8
1.4. PERSPEKTIVERING	11
2. BILAG	14
BILAG 1. TEMATISK SORTERET LITTERATUROVERSIGT	14
<i>Pædagogen i relation til myndighed, magt og etik</i>	14
<i>Pædagogen i relation til politiske, organisatoriske og lovgivningsmæssige forhold</i>	15
<i>Pædagogen i relation til tidlig indsats, risiko adfærd, chanceulighed og resiliens</i>	17
<i>Pædagogen i relation til dømmekraft, medborgerskab og den faglige samtale</i>	17
BILAG 2. OVERSIGT OVER DANSK FORSKNING OG VIDEN	19
BILAG 3. OVERSIGT OVER NORDISK FORSKNING OG VIDEN	31
BILAG 4. OVERSIGT OVER INTERNATIONAL FORSKNING OG VIDEN	36
BILAG 5. LITTERATUR ANBEFALET AF UC-UNDERVISERE	37
BILAG 6. LITTERATUR ANBEFALET AF DANSKE EKSPERTER	54
BILAG 7. PH.D.-AFHANDLINGER	58
BILAG 8. OVERSIGT OVER LINKS TIL DANSKE, NORDISKE OG INTERNATIONALE VIDENSBASER	62
<i>Oversigt over danske vidensbaser</i>	62
<i>Oversigt over nordiske vidensbaser</i>	65
<i>Internationale vidensbaser</i>	66
BILAG 9. OVERSIGT OVER RELEVANTE LINKS TIL INTERNATIONALE OG NATIONALE LOVE, VEDTAGELSER OG HENSIGT SERKLÆRINGER	67
<i>Lovoversigt pr. 8.12.2014 og håndbøger</i>	68
<i>Relevante hjemmesider</i>	70
<i>Anden litteratur</i>	71
BILAG 10. BREV TIL BIDRAGSYDERE	72
BILAG 11. MULIGE BIDRAGSYDERE	73
<i>Undervisere i UC-regi</i>	73
<i>Ekspertter</i>	73

1. Indledning

Formålet med denne forsknings og vidensopsamling er at bidrage med viden på det ene af de fem nationale moduler på den nye pædagoguddannelse, Pædagogen som myndighedsperson. Forsknings- og vidensopsamlingen har til formål at give professionshøjskolernes undervisere og studerende mulighed for at få overblik over og udvælge central og relevant forskning og viden i relation til Pædagogen som myndighedsperson.

Baggrunden for denne forsknings- og vidensopsamling er at forligskredsen for den nye pædagoguddannelse har formuleret en uddannelsespolitisk ambition om:

- *Højere faglighed og kvalitet*
- *Handlekompetencer og bedre sammenhæng til praksis*
- *Øget specialisering med mere arbejdsmarkedsrelevans*
- *Styrkede tværprofessionelle kompetencer*

De uddannelsespolitiske ambitioner har til formål at sikre de studerende relevante handlekompetencer både i en mono- og tværprofessionel sammenhæng, hvorfor undervisningen baseres på den nyeste forskningsbaserede viden med en stærk praksisforankring.

For hvert af de fem nationale moduler er der således udført forskning- og vidensopsamlinger, hvoraf denne koncentrerer om at bidrage med central og aktuel viden i relation til modulet pædagogen som myndighedsperson.

1.2. Læsevejledning

I nærværende rapport præsenteres forskning og viden i relation til modulet pædagogen som myndighedsperson. Rapporten er en forsknings- og vidensopsamling, som indeholder en række bilag, der på forskellig vis indkredser den eksisterende viden på netop dette område. Bilag 1 samler al den indkomne litteratur fordelt over en række temaer, som arbejdsgruppen har udarbejdet i forbindelse med grundmodulet pædagogen som myndighedsperson. Dette bilag er medtaget, således at der hurtigt kan skabes overblik over, hvilke rapporter, bøger og artikler, der direkte har relevans. De følgende tre bilag af rapporten viser oversigter over henholdsvis dansk, nordisk og international forskning og viden (se bilag nr. 2, 3 og 4). Hvert bilag indeholder en række kommenterede lister, opstillet alfabetisk, over den eksisterende viden der er medtaget i rapporten.

Dertil kommer 2 bilag (bilag 5 og 6) der indeholder anbefalet litteratur fra henholdsvis eksperter og undervisere fra University College, både i dansk og nordisk sammenhæng. Denne litteratur er også opstillet alfabetisk, og er kommenteret, således at det er muligt at danne overblik over indholdet.

Dertil rummer oversigten også et bilag nr. 7, der er en oversigt over relevante danske og nordiske ph.d.-afhandlinger, udfærdiget i tidsperioden 2006-2014.

Endvidere er medtaget to bilag (bilag 8 og 9) der kan medvirke til at både undervisere og studerende kan orientere sig i relevante internationale konventioner, hensigtserklæringer, nationale love og vedtagelser, som på forskellig vis har betydning for pædagogen som myndighedsperson,

samt en oversigt over relevante vidensbaser, hvor det er muligt at orientere sig om den nyeste viden på området.

Afslutningsvis rummer bilag 10 og 11, en oversigt over alle de danske og nordiske forskere som har været inviteret til at anbefale litteratur, der kunne vurderes at have relevans for modulet, samt kopi af det brev som arbejdsgruppen udfærdigede i denne forbindelse.

Ved al litteratur som er medtaget i oversigten, er der efter et kort abstract markeret med bogstavet; A, B, C, D eller E.

A: Omfatter grundbøger, lærebøger og antologier

B: Omfatter forskning udført af forskere tilknyttet universiteter, herunder også ph.d.-afhandlinger

C: Omfatter undersøgelser og rapporter udført af andre typer af institutioner, f.eks. UCC, sektorforskningsinstitutioner under staten, f.eks. SFI, organisationer, kommuner o. lign.

D: Omfatter artikler fra tidsskrifter

E: Danske og internationale reviews og andre typer af vidensopsamlinger

1.3. Metoder til søgning

Søgning til litteratur til denne forskning -og vidensopsamling er foretaget i perioden september 2014 - november 2014. Søgning er afgrænset til forskning og viden foretaget i Danmark og de øvrige nordiske lande, såvel som internationalt - dog kun hvis publiceret på engelsk. Afgrænsning af tidsperioden er fastlagt til perioden 2006 - 2014, jf. de øvrige forsknings- og vidensopsamlinger, der er foretaget i forbindelse med den nye pædagoguddannelse¹. I samtlige undersøgelser er der endvidere foretaget krydstjek af litteraturlister med henblik på at indfange undersøgelser, rapporter og bogudgivelser, som ikke umiddelbart fremkom i den første søgerunde.

Hertil har arbejdsgruppen udpeget en række eksperter og undervisere fra professionshøjskoler og bedt dem anbefale relevant litteratur, forskning og viden; tre publikationer (danske, nordiske og engelske) som efter din mening bør indgå i den grundlitteratur og viden de pædagogstuderende arbejder med gennem dette modul i uddannelsen (disse foldes ud i rapportens bilag).

1.3.1. Indkredsning af søgekriterier

I det følgende præsenteres først det nationale modul. Derefter redegøres for arbejdsgruppens udlægning af det nationale moduls overordnede omdrejningspunkt, såvel som centrale fokus og uddybende stikord i relation til pædagogen som myndighedsperson.

Grundfagligheden giver de studerende kompetencer til professionelt at støtte og facilitere børn, unge og voksnes udvikling, læring, trivsel, medborgerskab og dannelse, og fordeler sig på tre områder:

¹ Der er foretaget forsknings og vidensopsamlinger for flere af den nye pædagoguddannelses moduler, der også kan have interesse og relevans i forhold til denne forsknings og vidensopsamling.

1. Pædagogiske miljøer og aktiviteter
2. Profession og samfund
3. Pædagogens praksis – 1. praktik

I nærværende er der særskilt fokus på det nationale modul *profession og samfund* der retter sig mod den samfundsmæssige og historiske kontekst for pædagogprofessionens virkefelt og aktuelle vilkår.

Jf. bekendtgørelsen ses følgende for henholdsvis kompetencemål, vidensmål og færdighedsmål i relation til profession og samfund;

Kompetencemål: Den studerende kan fagligt begrunde pædagogisk arbejde i relation til den samfundsmæssige, historiske, institutionelle og professionelle sammenhæng.

Vidensmål: Den studerende har viden om:	Færdighedsmål: Den studerende kan:
Velfærdssamfundets udvikling og globalisering, om medborgerskab og demokrati.	Varetage pædagogiske aktiviteter med henblik på udvikling af børn, unge og voksnes medborgerskab og demokratiske dannelse.
Grundlæggende træk ved pædagogprofessionens udvikling samt om forandringer i pædagogiske paradigmer over tid.	Analysere, diskutere og vurdere aktuelle paradigmer i pædagogisk praksis og i samfundet.
Pædagogprofessionens placering i forhold til tilgrænsende professioner, myndigheder og offentlighed.	Bringe sin faglighed i spil i samarbejdet med andre professioner og i interaktionen med relevante samfundsinstitutioner.
Professionsetik og værdier, som disse udfolder sig i relationen, professionen og samfundet.	Analysere og vurdere værdier og etiske dilemmaer i pædagogiske sammenhænge samt analysere og vurdere sin egen rolle i relationelt arbejde.
Sundhedsfremme og forebyggelse, herunder tidlig opsporing, samt om gældende lovgivning inden for området.	Identificere sundhedsmæssige og sociale problemstillinger samt formulere pædagogiske handlemuligheder i relation hertil.
Risikofaktorer og signaler på mistriivsel hos børn, unge og voksne.	Identificere og reagere på børn, unge og voksne, der viser tegn på mistriivsel i pædagogisk praksis.
Professionel kommunikation.	Indgå i professionelle samtaler med børn, unge, voksne, pårørende og myndigheder.
Politiske, organisatoriske og lovgivningsmæssige rammer og betingelser for udøvelsen af pædagogisk arbejde.	Identificere pædagogiske opgaver og udfordringer givet af de eksisterende rammer og vilkår samt udpege handlemuligheder inden for disse rammer.

Med afsæt i bekendtgørelsens formuleringer for henholdsvis kompetencemål, vidensmål og færdighedsmål knyttet til pædagogen som myndighedsperson, har arbejdsgruppen udfærdiget en række foki og stikord til udvikling af søgning efter relevant forskning og viden til netop dette modul.

Figur.nr.1 arbejdsgruppens foki og stikord:

Det overordnede omdrejningspunkt for Forskningsoversigten:	Centrale del fokus i forlængelse af det overordnede omdrejningspunkt:	Stikord der uddyber de centrale del fokus:
Den myndighed pædagogen repræsenterer i pædagogisk praksis / professionen	Myndighedsbegrebet i pædagogisk regi	Myndighed Magt Etik
	Rammer for pædagogisk myndighedsudøvelse	Politiske Organisatoriske Lovgivningsmæssige
	Myndighed ift. forebyggelse og sundhedsfremme	Tidlig indsats Risiko adfærd Chanceulighed Resiliens
	Myndighed og professionsudøvelse (pædagogisk praksis)	Dømmekraft Medborgerskab Den faglige samtale

Som det fremgår af bekendtgørelsen retter *pædagogen som myndighedsperson* sig mod den samfundsmæssige og historiske kontekst for pædagogprofessionens virkefelt og aktuelle vilkår. Mere specifikt kan der med afsæt i de tre læringsmål indkredses fire centrale foki som belyst i ovenstående figur.

Myndighedsbegrebet i pædagogisk regi, hvor arbejdsgruppen har indkredset centrale stikord der omhandler viden om myndighed, magt og etik. Dernæst rammer for pædagogisk myndighedsudøvelse, hvor politiske, organisatoriske og lovgivningsmæssig viden medtages. Det tredje område handler om myndighed ift. forebyggelse og sundhedsfremme, og hvor viden i forhold til tidlig indsats, risikoadfærd, chanceulighed og resiliens er centrale stikord. Som det fjerde og sidste centrale fokus er myndighed og professionsudøvelse, hvor stikord som dømmekraft, medborgerskab og den faglige samtale indgår.

1.3.2 Søgeprocessen

I indkredsningen af søgekriterier til selve søgeprocessen er både de centrale områder, såvel som de af arbejdsgruppens valgte stikord, blevet anvendt til at udvikle selve søgestrengen.

Søgeprofilen til denne forskningsoversigt er sammensat således, at der fokuseres på studier, der omfatter den myndighed som pædagogen repræsenterer gennem den pædagogiske profession og i den pædagogiske praksis, uanset om pædagogen arbejder inden for daginstitutionsområdet, med fysisk/psykisk handicappede, eller med socialt udsatte børn, unge eller voksne i forskellige pædagogiske sammenhænge.

I søgeprocessen blev der udfærdiget en søgeprofil, der afgrænser følgende 4 hovedområder således som de blev udviklet af arbejdsgruppen:

1. Myndighedsbegrebet i pædagogisk regi,
2. Rammer for pædagogisk myndighedsudøvelse,
3. Myndighed ift. Forebyggelse og sundhedsfremme og
4. Myndighed i pædagogisk praksis.



Søgestrengene er tilrettelagt således:²

Teacher OR caregiver AND intervention AND childcare OR community-service OR health care services.

Myndighed OR pædagog OR profession AND dømmekraft OR medborgerskab OR samtale OR etik AND forebyggelse OR sundhedsfremme OR risikoadfærd OR resiliens OR chanceulighed.

Pedagog* ELLER myndighet ELLER profesjon OG helse ELLER resiliens ELLER risikoatferd ELLER forebygging OG barn.

Pedagog* OR myndighet OR profession AND resiliens OR förebygg OR risk* OR hälsofrämjande AND barn*

Litteratursøgningen til denne forsknings og vidensopsamling har fundet sted i perioden september 2014 til december 2014. Der har været foretaget søgning i såvel nationale som internationale databaser.

De internationale databaser er:

- ERIC
- PsycInfo
- Social Abstract
- Pub Med (Medline)
- PsycRecord
- ISI-Web of Science
- Scopus

² Selve søgestrengen er endeligt udfærdiget af forskningsbibliotekar Susanne Jacobsen, der endvidere har foretaget søgning i både danske og internationale databaser.

De danske og nordiske databaser omfatter:

- AU Library
- Bibsys
- SwePub
- Libris

I forskningsoversigter såvel som i undersøgelser fra perioden 2006- 2014 er litteraturlisterne blevet gennemgået med henblik på at krydsidentificere eventuelle yderligere undersøgelser, som søgeprocessen ikke i første omgang kunne indfange. Der er således tale om både en elektronisk og manuel søgeproces. I alt har den internationale søgestreng resulteret i 908 hits. Af disse studier er 526 studier frasorteret af forskningsbiblioteket ved Aarhus Universitet. Derudover er 524 studier frasorteret ved den endelige sortering, hvilket efterlader to internationale studier, som er medtaget i forskningsoversigten. Den danske og nordiske søgestreng har resulteret i 1481 hits, hvoraf 1401 er frasorteret via samme forskningsbibliotek. Den endelige sortering har resulteret i 76 danske og nordiske studier, som er medtaget i forskningsoversigten. Derudover er der søgt specifikt på ph.d.-afhandlinger, hvilket har resulteret i 14 danske eller nordiske afhandlinger, som er medtaget i oversigten.

Kriterierne for udvælgelse og screening af undersøgelser, bøger, artikler og rapporter har omfattet 3 forhold:

- *At det angår pædagogens arbejde som myndighedsperson, uanset om arbejdet foregår med børn, unge eller voksne.*
- *At det angår pædagogens arbejde, uanset om dette foregår i daginstitution, skole, fritidstilbud, institutioner for fysisk/psykisk handicappede, botilbud, osv.*
- *At der både inddrages forskningsbaseret viden fra universiteter, såvel som undersøgelser foretaget af andre typer institutioner, f.eks. SFI, kommuner, UCC og lignende.*

Alle indkomne studier er blevet gennemlæst ud fra en analysemodel, der tager afsæt i arbejdsgruppens udviklede stikord og som fokuserer på:

- *Pædagogen i relation til myndighed, magt, etik*
- *Pædagogen i relation til politiske, Organisatoriske og Lovgivningsmæssige forhold*
- *Pædagogen i relation til tidlig indsats, Risiko adfærd, Chanceulighed og Resiliens*
- *Pædagogen i relation til dømmekraft, Medborgerskab og Den faglige samtale*

1.4. Perspektivering

Den pædagogiske profession, som en del af de såkaldte velfærdsprofessioner (Brante, 1988, 2005) er påvirket af den samfundsmæssige udvikling. Det kan anskues som et vilkår ved velfærdsprofessionerne, at de konstant er underlagt forandrede institutionelle betingelser (Brante, 1988, 2005). Dette bevirker konkret, at ændringer i samfundslivet og menneskers behov medfører ændringer i den pædagogiske profession og ændringer i de opgaver, som pædagoger varetager som en del af velfærdsstatens professioner. Disse ændringer sætter sig ligeledes igennem i relation til den pædagogiske uddannelse, således at der også inden for uddannelsesområdet kan identificeres forandrede krav og fokusområder til de studerendes læring og kompetence. Således kan nu indkredses et samfundsmæssigt behov for at den professionelle pædagog, kan udøve myndighed i det pædagogiske arbejde, uanset hvilke pædagogiske sammenhænge, pædagogen arbejder i, det være sig med børn, unge eller voksne.

I den tidligere bekendtgørelse af pædagoguddannelsen (2007³) blev begreber som magt, brugerinddragelse, rettigheder og konventioner bl.a. skrevet frem, som skulle udgøre nye vigtige områder af den pædagogiske uddannelse⁴ og medvirke til at give uddannelsen et fagligt løft. I den nuværende ændring af pædagoguddannelsen (2014), træder *pædagogen som myndighedsperson* frem. Pædagogstuderende skal således have fokus på at tilegne sig viden om den myndighed pædagogen repræsenterer i pædagogisk praksis og den pædagogiske profession.

I de færdighedsmål der er opstillet for modulet om pædagogen som myndighedsperson (ibid.), sættes der fokus på at pædagogen kan varetage pædagogiske aktiviteter med henblik på udvikling af børn, unge og voksnes medborgerskab og demokratiske dannelse, analysere, diskutere og vurdere aktuelle paradigmer i pædagogisk praksis og i samfundet og bringe sin faglighed i spil i samarbejdet med andre professioner og i interaktionen med relevante samfundsinstitutioner. Hertil skal pædagogen som myndighedsperson analysere og vurdere værdier og etiske dilemmaer i pædagogiske sammenhænge, samt analysere og vurdere sin egen rolle i relationelt arbejde, identificere sundhedsmæssige og sociale problemstillinger samt formulere pædagogiske handlemuligheder i relation hertil, samt identificere og reagere på børn, unge og voksne, der viser tegn på mistriivsel i pædagogisk praksis. Videre skal pædagogen kunne indgå i professionelle samtaler med børn, unge, voksne, pårørende og myndigheder og identificere pædagogiske opgaver og udfordringer givet af de eksisterende rammer og vilkår samt udpege handlemuligheder inden for disse rammer.

I et bredt vue over den indkomne forskning og viden knyttet til grundmodulet *pædagogen som myndighedsperson*, er det meget begrænset hvad der er foretaget af forskning og vidensudvikling til brug for undervisning og vidensudvikling i netop dette grundmodul. Årsagen hertil er formodentlig at der netop er tale om et nyt grundmodul i den nye pædagoguddannelse, hvorfor forskning og viden ikke har haft dette direkte blik på pædagogers praksis endnu. Der er til gengæld indkommet en omfattende mængde forskning og anden viden der på forskellig vis berører *dele* af det nye

³ Pædagogbekendtgørelsen, 2007, (Bekendtgørelse nr. 220 af 13 marts. 07 om uddannelsen til som pædagog).
professionsbachelor

⁴ Pædagogbekendtgørelsen

grundmodul. F.eks. med fokus på etik, magt, forebyggelse og samarbejde mellem pædagoger og andre parter, såvel som fokus på sundhedsfremme og identifikation af børn og unge der er i mistrivsel.

En lang række af disse publikationer er medtaget i nærværende forsknings- og vidensopsamling, og udgør således teori, metoder og praksisviden, til forskellige dele af grundmodulet, uden at de hver for sig kan siges at udgøre et samlet materiale, der rummer alle relevante vidensområder til netop dette modul.

I bilag nr. 1, er al den indkomne litteratur netop fordelt hen over de centrale delfoki, som arbejdsgruppen har udarbejdet som en del af denne forsknings- og vidensopsamlings udfærdigelse med henblik på at det er muligt at udvælge forskningsbaseret viden, som tilsammen kan favne grundmodulets elementer.

Således er den indkomne litteratur fordelt hen over henholdsvis:

1. Myndighedsbegrebet i pædagogisk regi,
2. Rammer for pædagogisk myndighedsudøvelse,
3. Myndighed ift. forebyggelse og sundhedsfremme og slutteligt,
4. Myndighed og professionsudøvelse i pædagogisk praksis.

Formålet hermed har været at skabe klarhed over, hvordan forskning og viden fordeler sig netop i relation til dette modul, men medvirker samtidig også til at skabe transparens i forhold til at netop forskning og viden, knyttet til dette modul er meget begrænset. Stort set ingen af de indkomne undersøgelser, rammer direkte ind i grundmodulet om pædagogen som myndighedsperson, men lægger sig på forskellig vis opad, med relaterede og beslægtede problemstillinger, som f.eks. udsathed blandt børn og unge, børns sundhed, eller den mangfoldighed af forskellige samarbejdsformer som pædagoger deltager i.

På mange måder kan al forskning og viden, knyttet til pædagogers arbejde, uanset hvilke områder af pædagoguddannelsen der berøres, faktisk medtages i nærværende forsknings- og vidensopsamling. Dette fordi netop grundmodulet om pædagogen som myndighedsperson, så at sige rækker ud efter alle områder, aspekter og problemstillinger i pædagogisk praksis, uanset institutionel sammenhæng. Således kan forskning og viden om f.eks. social- og specialpædagogiske problemstillinger, med rette også medtages i netop dette modul, fordi viden på dette område også kan inddrage pædagogens arbejde med børn og unge i udsatte livsforhold, samarbejde med forældre og forvaltning, magt i den pædagogiske praksis, samt etiske problemstillinger, knyttet til varetagelse af børn og unges opvækstforhold.

Dette forhold, har arbejdsgruppen bl.a. søgt at løse ved at invitere både eksperter og undervisere (se bilag 5 og 6), til at bidrage med forslag til relevant litteratur, som aktuelt anvendes i undervisning. Dette har bidraget med megen litteratur, som på en række områder berører grundmodulet, men har også voldt en række kvaler, idet flere af både de danske og nordiske forskere, ikke har kunne bidrage med viden – al den stund, at det er ganske nyt, at anskue pædagogen som myndighedsperson. Flere eksperter har således besvaret arbejdsgruppens henvendelser, med at de

traditionelt har tænkt myndighedsbegrebet ind i forhold til socialrådgivere, og netop ikke i relation til den pædagogiske profession⁵.

Heri træder således denne forsknings- og vidensopsamlings centrale omdrejningspunkt frem. På den ene side er det ganske nye veje der trædes på i forhold til tænkningen om pædagogen som en myndighedsperson, på den anden side må al den indkomne forskning og viden, der er medtaget i denne rapport, netop siges at afspejle at pædagogen hele tiden og til hver en tid i arbejdet er en myndighedsperson der på forskellig vis har ansvar for at varetage børn, unge og voksnes trivsel og udvikling i velfærdsstatens institutionelle sammenhænge.

⁵ Af samme årsag har alle inviterede ikke besvaret den udsendte indbydelse. At alle alligevel nævnes i rapporten medvirker til forståelsen af, at netop pædagogen som myndighedsperson ikke har haft et konkret fokus tidligere, men at begrebet har været genstand for en mere implicit opmærksomhed.

2. Bilag

Bilag 1. Tematisk sorteret litteraturoversigt.

Forskningsoversigtens første bilag skal betragtes som en quick-guide til de følgende bilag. Bilaget indeholder udvalgt litteratur, der refererer direkte til hvert af de fire tematikker, som har været grundlaget for forskningsoversigten. Direkte reference vil sige, at et eller flere af temaets ord eller begreber indgår i enten titel eller abstract. Efter hver reference er anført et sidetal, hvorpå referencens abstracts kan læses.

Pædagogen i relation til myndighed, magt og etik

Aabro, C & Klubfolk (2010) *Pædagogers etik*. BUPL. (side 19).

Aabro, C., Olsen, S. G. (red.) (2013) *Individ, institution og samfund – antologi for faget*. Værløse: Billesøe & Baltzer. (side 19).

Aadland, E. (2006) *Etik. Dilemma og valg*. København: Dansk Psykologisk forlag. (side 19).

Banks, S., Nøhr, K. (ed.) (2012) *Practising social work Ethics around the world - Cases and commentaries*. London & New York: Routledge. (side 36).

Christoffersen, S. A. (2011) *Profesjonsetikk - Om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker*. Oslo: Universitetsforlaget. (side 31).

Christensen, S., Jensen, P-E. D. (2001) *Kontrol i det stille – om magt og deltagelse*. Frederiksberg: Samfundslitteratur. (side 54).

Hansen, S. J. (red.) (2014) *Professionelle i velfærdsstaten*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 21).

Husted, J. (2009) *Etik og værdier i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 22).

Jensen, U. J. (2001) *Moralsk ansvar og menneskesyn – om holdninger i social- og sundhedssektoren* (2. udg.) København: Munksgaard Danmark. (side 54).

Lauridsen, S. K., Carstens, F. N. (red.) (2014) *Pædagogik som viden og handling*. København: Akademisk forlag. (side 25).

Lorentzen, P. (2013) *Ansvar og etik i socialpædagogisk arbejde*. København: Akademisk Forlag. (side 26).

- Lundgren, M. (2006) *Från barn till elev i riskzon – En analys av skolan som kategoriseringsarena*. Akademisk avhandling för filosofie doktorsexamen vid Institutionen för pedagogik, Växjö Universitet. (side 33).
- Mik-Meyer, N., Villadsen, K. (2007) *Magtens former*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 27).
- Møller, I. V., Larsen, J. E. (red.) (2011) *Socialpolitik*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 27).
- Olsholt, Ø., Schjelderup, A. B. (2013) *Filosofi og etikk i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (side 33).
- Prange, K. (2013) *Pædagogikkens etik – normative aspekter af den opdragende handlen*. Århus: Forlaget Klim. (side 28).
- Qvortrup, A. et al. (red.) (2014) *Den etiske efterspørgsel – i pædagogik og uddannelse*. Århus: Forlaget Klim. (side 28).
- Schwartz, I. (2003) Fra klient til medborger - dilemmaer i socialpædagogikken. *Pædagogisk forskning og udvikling*. J. Gleerup and F. Wiedemann (red.). Odense: Syddansk Universitetsforlag. (side 56).
- Skau, G. M. (2013) *Mellom makt og hjelp – om det flertydige forholdet mellom klient og hjelper*. Oslo: Universitetsforlaget. (side 34).
- Tuft, K. (2014) *Pædagogik og etik*. København: Akademisk forlag. (side 29).
- Willig, R. (2009) *Umyndiggørelse*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 30).
- Østrem, S. (2012) *Barnet som subjekt – Etikk, demokrati og pedagogisk ansvar*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (side 35).
- Åström, K., Rejmer, A. (2008) *Det blir nog bättre för barnen - Slutrapport i utvärderingen av nationell försöksverksamhet med barnhus 2006-2007*. Lund: Lund Universitet. (side 35).

Pædagogen i relation til politiske, organisatoriske og lovgivningsmæssige forhold

- Egelund, T. (2011) Beskyttelse af børn I: Møller, I. H., Larsen, J. E. (red.) *Socialpolitik*. København: Hans Reitzel. (side 39).
- Grostøl, M. (2013) Børne- og ungeområdet – i et helikopterperspektiv. I: Erlandsen, T., Jensen, N. R., Langager, S., Petersen, K. E. (red.) *Socialpædagogik – en grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 41).

- Hansen, S. J. (2009) *Bureaukrati, faglige metoder eller tommelfingerregler. Institutionelt pres og strategiske valg på døgninstitutioner, daginstitutioner og folkeskoler*. Ph.d.-afhandling. Aarhus Universitet. (side 59).
- Hansen, S. J. (red.) (2014) *Professionelle i velfærdsstaten*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 21).
- Krejsler, J. B. et al. (red.) (2013) *Kampen om daginstitutionen - Den danske model mellem kompetencetænkning, tradition og profession*. Frederiksberg: Forlaget Frydenlund. (side 24).
- Meeuwisse, A., Swärd, H. (2004) *Perspektiver på sociale problemer*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 26).
- Mikkelsen, J. H. (2014) *Social indsigt for pædagoger*. Frederiksberg: Forlaget Frydenlund. (side 27).
- Møller, I. V., Larsen, J. E. (red.) (2011) *Socialpolitik*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 27).
- Nielsen, S. B. (2014) Danske daginstitutioners skiftende politiske mandat - om bevægelser i diskurserne mellem arbejdsmarked, familie- og uddannelsespolitik. I: Krejsler, J., Ahrenkiel, A., Schmidt, C. (red.) *Kampen om daginstitutionen*. Frederiksberg: Frydenlund. (side 47).
- Oldrup, H. H., Vitus, K. (2011) *Indsatser over for udsatte 0-3-årige og deres forældre. En systematisk forskningsoversigt*. København: SFI – Socialforskningsinstituttet (side 48).
- Plum, M. (2011) *Dokumenteret faglighed - Analyser af hvordan pædagogisk faglighed produceres gennem læreplanernes dokumentationsteknologi*. Ph.d.-afhandling. Det humanistiske fakultet. Københavns Universitet. (side 61).
- Stegeager, N., Laursen, E. (2011) *Organisationer i bevægelse – Læring, udvikling, intervention*. Aalborg Universitet: Forskningsgruppen CLIO (især kap. 9). (side 51).
- Storm, P. B. (red) (2007) *Sundhed, krop og bevægelse for pædagoger*. Frederiksberg: Forlaget Frydenlund (side 29).
- Sørensen, D. (2013) Mennesker med funktionsnedsættelser – inklusion og deltagelse. I: Erlandsen, T., Jensen, N. R., Langager, S., Petersen, K. E. (red.) *Socialpædagogik – en grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 52).

Pædagogen i relation til tidlig indsats, risiko adfærd, chanceulighed og resiliens

- Aabro, C., Olsen, S. G. (red.) (2013) *Individ, institution og samfund – antologi for faget*. Værløse: Billesøe & Baltzer. (side 19).
- Bach, A, S. et al. (2010) *Mønsterbrud i opbrud*. Frederikshavn: Forlaget Dafolo. (side 19).
- Eriksen, E., Germeten, S. (2012) *Barnevern i barnehage og skole - Møte mellom barn, foreldre og profesjoner*. Oslo: Forlaget Cappelen Damm Akademisk. (side 31).
- Halse, J. A. (2007) *Negativ social arv - Om tidlig indsats over for risikobørn og deres familier*. Kroghs Forlag. (side 21).
- Hermansen, M., Poulsen, A. (2002) *Samfundets børn*. København: Pædagogisk bogklub (især kap. 10). (side 42).
- Jakobsen, I. S. (2014) *Resiliensprocesser - Begreb, forskning og praksis*. København: Akademisk Forlag. (side 23).
- Kvello, Ø. (2007) *Utredning av atferdsvansker, omsorgssvikt og mishandling*. Oslo: Universitetsforlaget. (side 32).
- Kvello, Ø. (2013) *Børn i risiko*. Frederiksberg: Samfundslitteratur. (side 25).
- Lundgren, M. (2006) *Från barn till elev i riskzon – En analys av skolan som kategoriseringsarena*. Akademisk avhandling för filosofie doktorsexamen vid Institutionen för pedagogik, Växjö Universitet. (side 33).
- Oldrup, H. H., Vitus, K. (2011) *Indsatser over for udsatte 0-3-årige og deres forældre. En systematisk forskningsoversigt*. København: SFI – Socialforskningsinstituttet. (side 48).
- Servicestyrelsen (2011) *Dialog om tidlig indsats*. København: KL's juridiske kontor og COK (særlig afsnittene om udveksling af oplysninger, underretning og tavshedspligt). (side 50).
- Sørensen, J.B. (red.) (2010) *Mønsterbrud i opbrud*. Frederikshavn: Dafolo (især kap. 7). (side 51).
- Villumsen, A. M. (2011) *Trivselsmetoden - til samarbejde mellem pædagog og socialrådgiver om tidlig indsats*. Aarhus: Via System. (side 29).

Pædagogen i relation til dømmekraft, medborgerskab og den faglige samtale

- Dalsgaard, A. H., Mejl, L. (2009) *Den professionelle pædagog*. København: Hans Reitzels Forlag. (side 20).

- Drugli, M. B., Onsøien, R. (2010) *Vanskelige forældresamtaler – gode dialoger*. Frederikshavn: Forlaget Dafolo. (side 20).
- Herskind, M. (2012) Den professionelle samtale - italesættelse af erfaringsdannelsens kropslige-sanselige dimensioner. I: Winther, H. (red.) *Kroppens sprog i professionel praksis – om kontakt, nærvær, lederskab og personlig kommunikation*. Værløse: Billesøe & Baltzer. (side 42).
- Holmsen, M. (2011) *Samtalebilder og tegninger - en vei til kommunikasjon med barn i vanskelige livssituasjoner*. Oslo: Cappelen Damm, Akademisk. (side 32).
- Merrild, L., Fleischer, A. V. (2010) *Samtaler med børn – redskaber til professionelle og andre voksne*. Valby: Børns vilkår. (side 27).
- Mørch, S. U. (2008) *Kommunikationskultur - Samtaler i pædagogisk arbejde*. Århus: Forlaget Academica. (side 28).
- Olsholt, Ø., Schjelderup, A. B. (2013) *Filosofi og etikk i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (side 33).
- Pahuus, M. (2007). Kommunikation. I: Sørensen, M. (red.) *Dansk, kultur og kommunikation – et pædagogisk perspektiv*. København: Akademisk Forlag. (side 48).

Bilag 2. Oversigt over dansk forskning og viden

Aabro, C & Klubfolk (2010) *Pædagogers etik*. BUPL.

Denne antologi sætter fokus på etik som en central del af pædagogers arbejde. Bogen afdækker gennem 15 kapitler forskellige etiske aspekter og udfordringer i det pædagogiske arbejde. (A).

Aabro, C., Olsen, S. G. (red.) (2013) *Individ, institution og samfund – antologi for faget*. Værløse: Billesøe & Baltzer.

I denne antologi giver en række fagpersoner bud på nogle af fagets indholdselementer, bl.a. Med fokus på styreformuler- og styringslogikker, dannelse, institutionalisering, tværinstitutionelt arbejde, etik, social ulighed, globalisering og forvaltning af offentlige tjenesteydelser. (A).

Aadland, E. (2006) *Etik. Dilemma og valg*. København: Dansk Psykologisk forlag.

Denne bog præsenterer teoretisk bidrag om etik og moral rettet især mod dem der i deres daglige arbejde hjælper andre mennesker. (A).

Andersen, R., Weber, K. (2009) *Profession og praktik*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.

Om man arbejder som sygeplejerske, lærer, pædagog eller fysioterapeut, er der tale om et offentligt servicearbejde, som er udspændt imellem tre dimensioner. Arbejdet er et vidensarbejde, baseret på teoretisk viden og på praksisviden, ligesom det er et menneskearbejde, hvilket stiller særlige krav om nærvær og engagement. Forfatterne viser hvordan en sådan forståelse af professionernes arbejde kan være med til at berige den praktik, som ikke blot er en del af den formaliserede uddannelse, men også kan opfattes som den læring der foregår i selve arbejdslivet. (A).

Bach, A, S. et al. (2010) *Mønsterbrud i opbrud*. Frederikshavn: Forlaget Dafolo.

Denne antologi fokuserer på begrebet mønsterbrud. Hertil diskuteres begreber som resiliens, tilknytningsmønstre, udviklingsstøttende kontakt, betydningen af tidlig indsats og negativ social arv. (A).

Bo, K-A, et al., (2011) *Udsatte børn – et helhedsperspektiv*. København: Akademisk forlag.

Denne bog har fokus på arbejdet med udsatte børn. Bogens 9 kapitler bidrager på forskellig vis med teoretiske tilgange, empiri og cases til belysning af en mængde forhold, som barnet påvirkes af – og som det selv påvirker. (A).

Dalsgaard, A. H., Mejl, L. (2009) *Den professionelle pædagog*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen handler om alt det som pædagogens arbejdsliv også indeholder udover arbejdet med brugere og borgere, f.eks. mødehåndtering, kommunikation med forældre, den vanskelige samtale, dokumentation, samarbejde med kollegaer og andre faggrupper. Bogen kombinerer teori og praksis men er især praksisorienteret. (A).

Dencik, L., Jørgensen, Schultz, P., Sommer, D. (2008) *Familie og børn i en opbrudstid*. København: Hans Reitzels Forlag (især kap. 5).

Bogen beskriver hvilken betydning det moderne samfunds store forandringer har for familielivet. Med udgangspunkt i modsætningen mellem kontinuitet og forandring, belyser bogens forfattere betingelserne for familiens liv, i det nye årtusinde med spørgsmål som; hvad betyder forandringer for den måde vi lever på? Hvilke konsekvenser har det for familiestrukturen? Og hvilke tendenser kan vise sig for fremtiden? (A).

Drugli, M, B., Onsøien, R. (2010) *Vanskelige forældresamtaler – gode dialoger*. Frederikshavn: Forlaget Dafolo.

Vanskelige forældresamtaler - gode dialoger henvender sig til pædagoger, lærere og andre, der arbejder professionelt med børn. Den kan anvendes af den enkelte fagperson eller indgå i teamets arbejde med forældrerelationer. Bogen bygger på den nyeste forskning på området, men med det konkrete praksis- og anvendelsesperspektiv for øje. Bogen vil øge den professionelles relations- og kommunikationskompetence og give redskaber til at håndtere forældresamarbejdet - også når det er vanskeligt. (A).

Ejrnæs, M. (2006) *Faglighed og tværfaglighed - Vilkårene for samarbejdet mellem pædagoger, sundhedsplejersker, lærere og socialrådgivere*. København: Akademisk forlag.

Bogen beskæftiger sig med de kommunale medarbejders faglighed og deres mulighed for at indgå i tværfagligt samarbejde, med et særligt fokus på samarbejde og faggruppernes holdning til socialt

arbejde med udsatte børn. Grundlaget er en empirisk undersøgelse af disse faggruppers opfattelse af årsagerne til børns problemer og hvad der skal gøres ved dem. (A).

Greve, B. (2012) *Velfærdssamfundet – en grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag.

Forfatteren beskriver de centrale problemstillinger i det danske velfærdssamfund. Der inddrages sociologiske, økonomiske og politologiske teorier, der viser, hvilke begreber og data der kan anvendes i samfundsanalysen. Denne viden er nødvendig, for at kunne løse velfærdsopgaver på den bedst mulige måde. (A).

Greve, B., Jørgensen, A., Larsen, J. E. (2014) *Det danske samfund*. København: Hans Reitzels Forlag.

Det danske samfund, ofte betegnet velfærdssamfundet, er en sammensat størrelse, med mange og ofte modsatrettede problemstillinger og udviklingstræk. Bogen giver et overblik over den historiske tilblivelse af den danske velfærdsstat, og en overordnet indføring i hvad stat, marked og civilsamfund betyder i en dansk kontekst, ligesom der rettes fokus mod centrale temaer, sektorer og institutioner i det danske samfund. (A).

Halse, J. A. (2007) *Negativ social arv - Om tidlig indsats over for risikobørn og deres familier*. Kroghs Forlag

Bogen sætter fokus på begrebet negativ social arv, i forhold til børn der vokser op under store sociale belastninger. Bogen gennemgår begrebets teoretiske grundlag og diskuterer forskellige former for tidlige forebyggende indsatser. (A).

Hansen, C. S. (2011) *At gøre en forskel – Socialt arbejde, socialarbejdere og marginaliserede børn og unge 1945 -*. Ph.d.-afhandling. Det humanistiske fakultet, Københavns Universitet.

Afhandlingen handler om socialt arbejde med børn og unge fra efterkrigstiden og frem til i dag. Forfatterens ærinde er at forstå og forklare socialarbejdere, der på forskellig vis og i forskellige situationer og institutioner arbejder med forskellige kategorier af ”marginaliserede” børn og unge, i deres sociale og historiske nødvendighed. Afhandlingen omhandler det særlige område af den sociale virkelighed, som med et begreb fra Bourdieu, kan kaldes feltet for socialt arbejde. (B).

Hansen, S. J. (red.) (2014) *Professionelle i velfærdsstaten*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen præsenterer teorier og begreber der er relevante i forståelsen af den rolle socialrådgivere, sygeplejersker, lærere og pædagoger spiller i velfærdsstaten og den offentlige sektor, samt de vilkår

som disse professionelle arbejder under. Bogen behandler følgende temaer; Velfærdsstaten og de professionelle, Styringen af de professionelle i velfærdsstaten, De professionelle og deres opgaver, Den offentlige organisation i et teoretisk perspektiv, Økonomiske og juridiske rammer for socialt arbejde, Det tværprofessionelle samarbejde, Magtforholdet mellem professionel og borger og Ledelse af professionelle. (A).

Harrits, G.S., et al. (red.) (2014) *Professioner under pres – status, viden og styring*. Aarhus: Via Systime.

I denne bog undersøges spørgsmålet om professionernes status og mulige statustab. Bogens bidrag falder i to dele. Første del med fokus på professionernes status, såvel generelt som for specifikke professioner. Den anden del tager fat på spørgsmålet om styring af professioner, herunder hvorledes professionel praksis udvikler sig i lyset af – og i visse tilfælde i kontrast til – nye statslige styringsformer. (A).

Hermansen, M. et al. (2013) *Kommunikation og samarbejde - i professionelle relationer*. København: Akademisk forlag.

Kommunikation og samarbejde handler om hvordan man opnår indsigt i og udvikler sine egne og andres evner til at kommunikere og samarbejde i professionelle relationer. Bogen henvender sig især til sygeplejersker, lærere, pædagoger, socialrådgivere og studerende, som alle professionelt beskæftiger sig med relationer. (A).

Husted, J. (2009) *Etik og værdier i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.

Etik og værdier i socialt arbejde er en grundbog der diskuterer den etik og de værdier som det sociale arbejde bør hvile på. Bogen gennemgår temaer som moralsk relativisme, hjælpepligt og professionel integritet, værdighed, social retfærdighed, selvbestemmelse, det gode liv, privatliv og fortrolighed. Desuden præsenteres den professionsetiske beslutningsmodel som en hjælp til socialarbejderens etiske bevidsthed i praktisk udfoldelse af sin profession. (A).

Højholt, A. (2009) *Den tværprofessionelle praktiker*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen handler om samarbejde på tværs af etablerede professioner, som pædagoger, lærere, socialrådgivere, uddannelsesvejledere og en række andre professionelle nødvendigvis må etablere, hvis det socialt forebyggende arbejde for såvel de velfungerende som de udsatte børn og unge skal lykkes i praksis. Grundsynspunktet er, at tværprofessionalitet ikke alene er nødvendigt, men også rummer store udviklingsmuligheder for professionelle. (A).

Høyer, B., Hamre, B. (red.) (2011) *Pædagoguddannelsen på tværs - Dannelse i en verden af foranderlighed*. Frederiksberg: Forlaget Frydenlund.

Bogen henvender sig til studerende på pædagoguddannelsen på tværs af de forskellige fag i uddannelsen. Mere specifikt er der kapitler med relevans i forhold til nærværende modul, idet der er kapitler med fokus på børn og unge, mennesker med nedsat funktionsevne, samt udviklingsarbejde og dokumentation. (A).

Jakobsen, I. S. (2014) *Resiliensprocesser - Begreb, forskning og praksis*. København: Akademisk Forlag.

Bogen er en introduktion til begrebet resiliens, og hvordan begrebet kan forstås som en proces der opstår i relationer mellem en person, og de miljøer personen færdes i. Ligeledes gives der et bud på, hvordan viden om resiliensprocesser kan styrke relationer i praksis. Bogen henvender sig til studerende og nuværende professionelle, som beskæftiger sig med vigtige professioner i arbejdet med børn og unge i udsatte positioner. (A).

Jensen, A. K. (red.) (2014) *Morgendagens pædagoger - Grundlæggende viden og færdigheder*. København: Akademisk forlag.

Denne antologi præsenterer en række emner, såsom anerkendelse, små udsatte børn, børn og unges perspektiver, forældresamarbejde, pædagogisk dokumentation og tværprofessionelt samarbejde. (A).

Jepsen, R. E. et al. (2012) *Hånd om helheden*. Århus: Forlaget Klim.

Hånd om helheden omhandler samarbejde mellem professioner, og hvordan forskellige former for samarbejde fungerer og hvordan og hvornår man skal samarbejde. Hovedfokus er samarbejdet mellem socialrådgivere, pædagoger og lærere. Bogen er en studiebog til bacheloruddannelserne, deres tværprofessionelle element og efteruddannelse. Bogen leverer en global forståelse for tværprofessionelt samarbejde, og giver på mikroniveau redskaber og forståelse for samarbejdet og dets nødvendighed. (A)

Killén, K. (2008) *Omsorgssvigt er alles ansvar*. København: Hans Reitzels forlag.

Bogen beskriver forskellige former for omsorgssvigt, redegør for forståelsesgrundlaget og belyser holdninger og metoder i forbindelse med undersøgelse. Et væsentligt punkt er samarbejde på tværs

af fag- og sektorgrænser. Bogen indeholder også nyere forskning på området, samt teori om tilknytning og konsekvenser af omsorgssvigt. (A).

Killén, K. (2010) *Barndommen varer i generationer - Forebyggelse af omsorgssvigt*. København: Hans Reitzels Forlag.

Denne bog handler om forebyggende arbejde der udøves direkte i samarbejde med forældre og børn i sundhedsplejen, på børneafdelinger, i børnehaver, i skoler, i fritidsordninger og i andre institutioner hvor man møder børn og deres forældre. Her betones en styrkelse af forældre-barn relationen i det forebyggende arbejde og viden om forældrefunktioner, samspil og tilknytning som afgørende. (A).

Kjær, B. (2010) *Inkluderende pædagogik - God praksis og gode praktikere*. København: Akademisk forlag.

Bogen handler om inkluderende pædagogik og om de forhold som er nødvendige for at pædagoger i daginstitutionen bliver gode praktikere der gør en positiv forskel for børn. Bogen er baseret på forfatterens ph.d.-afhandling og rummer en lang række analyser af pædagogisk praksis. Særskilt interessant er de kapitler der har fokus på pædagogers samarbejde med forældre. (A).

Kongsgaard, L. T. (2014) *Multiteoretisk praksis i socialt arbejde*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

Bogen belyser hvorledes professionelle praktikere i socialt arbejde, arbejder med forskellige metoder. Bogen præsenterer et katalog over forskellige metodiske tilgange til arbejdet med forandringsprocesser, relationer og kommunikation inden for bl.a. social- og beskæftigelsesindsatser, socialpsykiatri og misbrugsbehandling. (A).

Kornerup, I., Næsby, T (red.) (2014) *Pædagogens grundfaglighed - Grundbog til pædagoguddannelsen*. Frederikshavn: Forlaget Dafolo.

Denne grundbog er inddelt i fire dele, der har fokus på uddannelse og dannelse, pædagogiske miljøer og aktiviteter, profession og samfund, samt pædagogens praksis. (A).

Krejsler, J. B. et al. (red.) (2013) *Kampen om daginstitutionen - Den danske model mellem kompetencetænkning, tradition og profession*. Frederiksberg: Forlaget Frydenlund.

Forskere inden for pædagog- og daginstitutionfeltet belyser de betydelige ændringer i den nationale velfærdspolitik for de 0-6 årige, og peger på hvorledes disse ændringer viser sig i kommunale forvaltninger og i daginstitutionens daglige praksis. (A).

Kvello, Ø. (2013) *Børn i risiko*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Bogen handler om de børn, som lever i risiko, og som udsættes for omsorgssvigt, mishandling, overgreb eller udnyttelse. Bogen hviler på et massivt fundament af aktuel international forskning og er formidlet med et klart blik for, hvordan denne viden kan oplyse og styrke den socialfaglige praksis. Bogen er en introduktion, en opslagsbog og et referenceværk på en og samme gang, og dermed et uvurderligt værktøj for alle, som i forbindelse med studie eller profession beskæftiger sig med udsatte børn og deres familier. (A).

Ladefoged, L. (2014) Forringer anbringelse uden for hjemmet børn og unges livschancer? *Tidsskrift for Socialpædagogik*, 17. Årg., nr. 2, 2014, s. 81-90.

Artiklen undersøger hvilke oplevelser anbragte børn og unge har med at være anbragt uden for hjemmet, og hvilken indflydelse disse oplevelser potentielt har på børnenes muligheder senere i livet. Med afsæt i et særligt uddannelsessociologisk perspektiv, der udforsker udsatte børn og unges livschancer, analyseres anbragte børns fortællinger, og der argumenteres for, at anbringelse uden for hjemmet potentielt skaber en følelse af at være underlagt forhold børnene ikke har indflydelse på, hvilket kan være grundlæggende for anbragte børns vanskeligheder i uddannelsessystemet. (D).

Lauridsen, S. K., Carstens, F. N. (red.) (2014) *Pædagogik som viden og handling*. København: Akademisk forlag.

Denne bog giver et samfundsrelateret og teoretisk fundament for at forstå pædagogikken i en kompetencestyret pædagoguddannelse og i det pædagogiske arbejde. Der præsenteres en række aspekter af den pædagogiske grundfaglighed; pædagogiske teorier, paradigmer og dannelsesidealer i historisk perspektiv, filosofi og etik, krop og rum, digitale udfordringer, sundhed, miljø og natur, interkulturelle og globale perspektiver, samt politiske og organisatoriske rammer. (A).

Laursen, P., Moos, L., Olesen, H. S., Weber, K. (2009) *Professionalisering – En grundbog*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.

Hvor man tidligere forbandt professioner med læger, tandlæger, advokater og lignende, har ikke mindst de nye professionsbachelorere fra især social-, sundheds- og uddannelsessektoren været medvirkende til, at begrebet i dag har fået en bredere betydning. Bogen sammenfatter den nyeste

professionsforskning, og henvender sig til studerende på de mellemlange professionsuddannelser. (A).

Lausten, M. et al. (2010) *Forebyggende foranstaltninger for 0-4 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse - Delrapport 2*. SFI, Det nationale forskningscenter for velfærd.

Rapporten er anden delrapport om projektet ”dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse”, hvis formål er at bidrage med viden til, at landets kommuner bliver bedre til at iværksætte den støtte og hjælp, som udsatte børn og unge har behov for. Målet er at sikre børn og unges trivsel og udvikling. Projektet bygger på omfattende datamateriale om 23 forebyggende foranstaltninger i 10 udvalgte kommuner fordelt over hele landet. (C).

Lihme, B. (2013) *Socialt arbejde med udsatte unge*. København: Akademisk Forlag.

Bogen er en praksisnær anlagt lærebog, der giver et aktuelt indblik i nogle af de vigtigste praksisfelter, hvor professionelle møder unge med forskellige grader af social udsathed. Bogen henvender sig til professionsbacheloruddannelserne, pædagoger, lærere, socialpædagoger og socialrådgivere, ligesom den vil være velegnet på efter- og videreuddannelser. (A).

Lorentzen, P. (2013) *Ansvar og etik i socialpædagogisk arbejde*. København: Akademisk Forlag.

Bogen sætter fokus på hvad det vil sige at tage ansvar for egen praksis i mødet med brugeren, med udgangspunkt i den enkelte socialpædagog direkte møde med klienten og oplevelsen af, hvilket ansvar der ligger deri. De forskellige kapitler tager afsæt i en konkret fortælling, og henvender sig til studerende og professionelle inden for det socialpædagogiske område. (A).

Mark, K. (red.) (2013) *Pædagogers arbejde med sprog og billeder*. København: Akademisk Forlag.

Bogen placeres inden for faget dansk, kultur og kommunikation på pædagoguddannelsen, men er en antologi med en række bidrag der også omfatter observation, mundtlig fortælling, dokumentationsmetoder, samt skriftlig formidling af pædagogisk arbejde, herunder i forhold til indberetning ved børn og unges mistrivsel. (A).

Meeuwisse, A., Swärd, H. (2004) *Perspektiver på sociale problemer*. København: Hans Reitzels Forlag.

I bogen præsenterer forfatterne forskellige akademiske discipliner og ambitionen er, at spejle et bredt spektrum af teorier om sociale problemer, hvor såvel samfundsmæssige strukturer som grupper og organisationer såvel som det enkelte individ får opmærksomhed. Bogen er en grundbog, der retter sig mod studerende på socialrådgiveruddannelsen og sociale fag, som til praktikere inden for socialt arbejde. (A).

Merrild, L., Fleischer, A. V. (2010) *Samtaler med børn – redskaber til professionelle og andre voksne*. Valby: Børns vilkår.

En lille håndbog med indføring i hvordan man tilrettelægger en god samtale med et barn, Hvordan de svære spørgsmål stilles og hvornår den professionelle skal foretage underretning. (A).

Mikkelsen, J. H. (2014) *Social indsigt for pædagoger*. Frederiksberg: Forlaget Frydenlund.

Denne bog har fokus på samspil mellem individ, institution, profession og samfund. Flere perspektiver inddrages, herunder socialpolitik, samarbejde og samspil, samt retsregler og jura for pædagoger. (A).

Mik-Meyer, N., Villadsen, K. (2007) *Magtens former*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen sætter fokus på magten i statens møde med borgeren, den eksplicitte såvel som den mere implicitte. Udgangspunktet er, at staten ikke udøver sin magt centralt fra. Den moderne velfærdsstat har udviklet en lang række forskellige systemer og institutioner præget af hver deres faglige logikker og forestillinger om, hvad den ”kompetente” og ”myndige” borger er. (A).

Møller, I. V., Larsen, J. E. (red.) (2011) *Socialpolitik*. København: Hans Reitzels Forlag.

Antologien præsenterer en grundbog der anlægger et samfundsperspektiv på det socialpolitiske område og forsøger at bestemme årsagerne til sociale problemer og problemernes konsekvenser. Der er bl.a. fokus på teorier om socialpolitik og velfærdsstat, social- og familierpolitik for børn, kvinder og mænd, og socialpolitik og etik. (A).

Møller, L. (2014) *Professionelle relationer*. København: Akademisk forlag.

Bogen henvender sig til alle med et professionelt ansvar i relationen til et andet menneske. Det beskrives at enhver viden, enhver kommunikation og enhver metode udfolder sig, bevidst eller ubevidst, i det relationelle møde, hvilket indebærer at den professionelle må tage sig af sig selv, og

sit eget bidrag til samspillet, således at dette ikke efterlades til den anden. At være professionelt til stede er, ifølge forfatteren, at kunne være både indadrettet og udadrettet i mødet med den anden. (A).

Mørch, S. U. (2008) *Kommunikationskultur - Samtaler i pædagogisk arbejde*. Århus: Forlaget Academica.

Bogen retter sig mod udvikling af kommunikative kompetencer i en professionel og pædagogisk sammenhæng. Bogens kapitler veksler mellem teoretiske oplæg med eksempler tæt knyttet til pædagogisk arbejde og efterfølgende konkrete øvelser. (A).

Petersen, K. E. (2011) *Pædagogisk arbejde med socialt udsatte børn i børnehaven*. København: Akademisk forlag.

Denne bog fokuserer på pædagogers arbejde med socialt udsatte børn i daginstitutionen og er baseret på forfatterens ph.d.-afhandling. Fokus er på de professionelles faglige kompetencer i arbejdet med udsatte børn, herunder teoretisk viden, handlinger og indsatser i det pædagogiske arbejde med denne gruppe børn. (A).

Plum, M. (2014) *Den pædagogiske faglighed i dokumentationens tidsalder - Læreplaner, dokumentation og styring på daginstitutionsområdet*. Frederikshavn: Forlaget Dafolo.

Denne bog er baseret på Plums ph.d.-afhandling og belyser hvordan pædagoger inden for daginstitutionsområdet dokumenterer, sætter mål og foretager evaluering i deres arbejde, med afsæt i en lang række nye styringsmodeller hvor fokus er på at opsætte mål og metoder, foretage tests og evaluere og dokumentere resultaterne af deres pædagogiske arbejde. (A).

Prange, K. (2013) *Pædagogikkens etik – normative aspekter af den opdragende handlen*. Århus: Forlaget Klim.

Bogen præsenterer en såkaldt pluralistisk, pædagogisk etik og diskuterer en række pædagogiske etiske områder, bl.a. omsorgens etik, indføringens etik, etik for det personlige ansvar, etikken i og for den pædagogiske profession. (A).

Qvortrup, A. et al. (red.) (2014) *Den etiske efterspørgsel – i pædagogik og uddannelse*. Århus: Forlaget Klim.

Antologien diskuterer begrebet etik i pædagogik og uddannelse. Bogen retter sig ikke kun til pædagoguddannelsen, men inddrager særligt hvordan pædagoger, lærere og ledere må forholde sig til nye etiske dilemmaer og paradokser. (A).

Schou, C., Pedersen, C. (2014) *Samfundet i pædagogisk arbejde*. København: Akademisk forlag.

Bogen præsenterer et sociologisk perspektiv på moderne pædagogisk arbejde. Udgangspunktet er taget i samfundsmæssige brudlinjer, der hver især danner grundlag for bogen kapitler. Kapitlerne belyser hvordan forståelse af disse brudlinjer hjælper pædagogen i bestræbelserne på at håndtere de mange dilemmaer, som professionelt arbejde med andre mennesker indebærer. (A).

Stiesen, M. (2011) *Jura for pædagoger*. København: Hans Reitzels Forlag.

Jura for pædagoger omhandler juridiske emner, som kan være relevante på pædagoguddannelsen, såfremt man arbejder med børn, unge eller voksne med særlige behov. Bogen præsenterer praksiseksempler fra den pædagogiske hverdag, og hensigten er at koble disse sammen med juridiske regler. Bogen behandler følgende emner; Retskilder, familieret, tværfagligt samarbejde, serviceloven i forhold til arbejdet med børn, unge og voksne med særlige behov og de erstatningsregler for børn og ansatte i det pædagogiske felt. (A).

Storm, P. B. (red) (2007) *Sundhed, krop og bevægelse for pædagoger*. Frederiksberg: Forlaget Frydenlund

Bogen retter sig mod linjefaget på pædagoguddannelsen – sundhed, krop og bevægelse, men rummer bl.a. et fokus på sundhedspolitik og gennemgang af begreber knyttet til sundhedsfremme og forebyggelse i forhold til børn. (A)

Tuft, K. (2014) *Pædagogik og etik*. København: Akademisk forlag.

Bogen giver et historisk og begrebsligt indblik i etikens relation til pædagogikken med inddragelse af en række af pædagogikkens hovedteoretikere, herunder med fokus på centrale begreber som opdragelse, leg, trivsel udvikling og læring med afsæt i etik. (A).

Villumsen, A. M. (2011) *Trivselsmetoden - til samarbejde mellem pædagog og socialrådgiver om tidlig indsats*. Aarhus: Via System.

Bogens fokus er den tidlige og tværprofessionelle indsats til børn i alderen 3 til 6 år. I bogen præsenteres trivselsmetoden som et nyt hjælpemiddel til at afklare bekymring omkring et barn i en potentiel udsat position. (A).

Willig, R. (2009) *Umyndiggørelse*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen forholder sig til hvorfor det er vigtigt at kunne forholde sig kritisk til sit arbejde, og hvilke konsekvenser det har, såfremt ens kritisk bliver undertrykt. Bogens pointe er, at manglende mulighed for at kritisere hænger nært sammen med en mere generel umyndiggørelse, som potentielt forringer pædagogernes tilværelse, professionelt og privat. Willig viser, hvordan den pædagogiske profession har ligget under for en række umyndiggørelsesprocesser, og hvordan disse har resulteret i en udbredt følelse af afmagt og handlingslammelse blandt pædagoger. (A).

Wilmoes, G., Vestergård, W. (2013) *Forvaltningsrettens grundprincipper - Håndbog for børn og unge- området*. København: Jurist- og økonomforbundets forlag.

En praktisk anvendelig håndbog til brug for hele børn- og ungeområdet. Håndbogen introducerer og vejleder i sagsbehandlingsregler som har betydning for f.eks. skoler, daginstitutioner, dagpleje, opholdssteder og plejefamilier. (A)

Bilag 3. Oversigt over nordisk forskning og viden

Andersson, G. (2008) *Utsatt barndom – olika vuxenliv- Et longitudinellt forskningsprojekt om barn i samhällsvård*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Bogen handler om en gruppe børn, der placeres på børnehjem som spæde i begyndelse af 1980. Børnene følges op gennem livet til 25-30 års alderen. I bogen beskrives børnenes udsathed i den tidlige barndom, samt deres udsathed og livssituation som voksne. (B).

Bremberg, S., Eriksson, L. (2010) *Investera i barns hälsa*. Stockholm: Gothia Förlag.

Bogen giver et samlet overblik over den tilgængelige viden om sundhedsproblemer, og hvad der påvirker børns sundhed. Bogen viser hvilke tiltag, der potentielt forbedrer børns sundhed, og hvordan man i den forbindelse kan udvikle barnets forskellige miljøer - Familien, børnehaven, skole, fritidsmiljøer og så videre. (A).

Christoffersen, S. A. (2011) *Profesjonsetikk - Om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker*. Oslo: Universitetsforlaget.

Denne bog diskuterer hvad professionsetik er, og viser en sammenhæng mellem moralsk ansvarlighed og udvikling af professionel dømmekraft. Der er fokus på etik og moral i mødet med patienter, klienter, brugere og elever. (A).

Eriksen, E., Germeten, S. (2012) *Barnevern i barnehage og skole - Møte mellom barn, foreldre og profesjoner*. Oslo: Forlaget Cappelen Damm Akademisk.

Denne bog handler om børn, forældre, børnehave, skole og socialforvaltningen med særlig fokus på samarbejde, forebyggelse, tidlig indsats og intervention. (A).

Gjertsen, P-Å. (red.) (2007) *Forebyggende barnevern - Samarbeid for barnets beste*. Bergen: Fagbokforlaget.

Denne bog handler om forebyggende børneværn (socialforvaltningen). Her er fokus på samarbejde mellem børn, forældre og børneværn og temaet bliver behandlet både teoretisk, juridisk og med afsæt i praksis i hverdagen. Særligt fokus er på betydningen af forebyggende arbejde. (A).

Havnen, K. J. S. (2013) *Mellom psykisk helse og barnevern*. Avhandling for graden philosophiae doctor. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Afhandlingen handler om psykiske vanskeligheder hos anbragte børn. Det overordnede formål er at bidrage med viden om anbragte børns psykiske sundhed, herunder at udforske forekomst, variation og udvikling af psykiske vanskeligheder. (B).

Holmsen, M. (2011) *Samtalebilder og tegninger - en vei til kommunikasjon med barn i vanskelige livssituasjoner*. Oslo: Cappelen Damm, Akademisk.

Hovedtemaet i denne bog er de samtaler professionelle har med børn som på forskellig vis befinder sig i vanskelige livsforhold. Her præsenteres teori om anerkendende kommunikation og metoder til at barnet kan tegne og se billeder som grundlag for at fortælle om sin livssituation. (A).

Johnsen, H. (red.) (2013) *Vekst i det vanskelige - Utsatte barns liv og fortellinger*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Hanne Johnsen har fotograferet og interviewet udsatte børn og unge gennem fire år. Børnene fortæller om egne erfaringer med frygt, vold, misbrug og omsorgssvigt. Derudover rummer bogen en række fagkapitler skrevet af psykologer og psykiatere mm., der på forskellig vis arbejder med udsatte børn og unge. (A).

Killén, K. (2012) *Forebyggende arbeid i barnehagen - Samspill og tilknytning*. Oslo: Kommuneforlaget.

Denne bog sætter fokus på daginstitutionens betydning i det forebyggende arbejde for børn. Pædagoger bliver de vigtige tilknytningspersoner som kan hjælpe børn, og pædagogernes kompetencer i dette arbejde er central. Bogen har teoretisk fokus på tilknytning og samspil, og måder hvorpå børn kan støttes i deres udvikling så forebyggelse af belastende livsforhold kan iværksættes. (A).

Kvello, Ø. (2007) *Utredning av atferdsvansker, omsorgssvikt og mishandling*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bogen giver en forskningsbaseret viden om hvad der bør lægges vægt på, når børn og deres familie skal udredes vedrørende adfærdsvanskeligheder, omsorgssvigt og mishandling. Målet er at bidrage til en systematisering af udredningen, ved at give viden om hvilke beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer der er centrale, både hos barnet, hos omsorgsgiverne og i det sociale netværk. (A).

Kvellido, Ø. (2010) *Barn i risiko – Skadelige omsorgssituasjoner*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Bogen handler om de børn, som lever i risiko, og som udsættes for omsorgssvigt, mishandling, overgreb eller udnyttelse. Bogen hviler på et massivt fundament af aktuel international forskning og er formidlet med et klart blik for, hvordan denne viden kan oplyse og styrke den socialfaglige praksis. Bogen er en introduktion, en opslagsbog og et referenceværk på en og samme gang, og dermed et uvurderligt værktøj for alle, som i forbindelse med studie eller profession beskæftiger sig med udsatte børn og deres familier. (A).

Lundgren, M. (2006) *Från barn till elev i riskzon – En analys av skolan som kategoriseringsarena*. Akademisk avhandling för filosofie doktorsexamen vid Institutionen för pedagogik, Växjö Universitet.

Formålet med afhandlingen er at beskrive og analysere hvordan skolebørn konstrueres til at være børn i risikogruppen. Afhandlingen er udført som etnografisk casestudie, og viser at lærere er en del af en normaliseringsproces hvor de kontrollerer hinanden på grundlag af tro og ideer, der har deres rødder i magt og viden, der gælder for ”den gode skole”. (B).

Mathiesen, A. (2008) *Evaluering av aktiv i Re*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA notat 6/2008.

En evaluering af det forebyggende børne- og ungdomsarbejde i Re kommune i Norge. Denne rapport evaluere med afsæt i feltobservationer og interview med ansatte og lærere i kommunen, hvordan det forebyggende arbejde på området udmøntes, og peger på hvordan forebyggende arbejde yderligere kan udvikles i kommuner. (C).

Moser, T., Pettersvold, M. (2008) *En verden av muligheter – fagområdene i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bogen handler om hvilken betydning et øget fokus på fagområder i børnehaven, kan få for et barns liv deri, og for helheden af omsorg, opdragelse og læring. Ethiske perspektiver, sammenhæng mellem leg og læring og projektarbejde med børn bliver behandlet i egne kapitler. (A).

Olsholt, Ø., Schjelderup, A. B. (2013) *Filosofi og etikk i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Bogen handler om at hjælpe barnet til at dele og udforske tanker i et samtalefælleskab. Gennem den filosofiske samtale lærer børn og voksne blandt andet at se værdien af kritiske spørgsmål, en

anerkendelse som ligger i kernen af et filosofisk sindelag. Bogen giver en grundig præsentation af den filosofiske samtale. (A).

Olsson, B-I., Olsson, K. (2013) *Att se möjligheter I svårigheter – Barn och ungdomar med koncentrationssvårigheter*. Lund: Studentlitteratur AB.

Bogen præsenterer forskellige psykologiske og specialpædagogiske teorier, og forklarer hvorfor en del af ungdommen lider af koncentrationsbesvær og opmærksomhedsforstyrrelser. Der beskrives en relationel tilgang, som lærere bør fokusere på, bl.a. ved at være opmærksom på de bagvedliggende miljøpåvirkninger barnet lever under, og som influerer på barnets problematikker. (A).

Rønning, R., Starring, B. (red.) (2009) *Sosial kapital i et velferdsperspektiv - Om å forstå og styrke utsatte gruppers sosiale forankring*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Ved hjælp af eksempler fra børneværnet (socialforvaltningen, arbejdet med psykisk udviklingshæmmede mm.), belyser bogens forskellige kapitler hvordan begrebet social kapital kan være en ressource i arbejdet med mange forskellige udsatte grupper. (A).

Sandseter, E. B. H., Hagen, T. L., Moser, T. (2011) *Barnas barnehage 3 – Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Bogen handler om betydningen af børns kroppe, bevægelse og sundhed i den tid de tilbringer i børnehaven. Forfatterne tematiserer og drøfter teoretiske og praktiske aspekter ved børns kropslighed og viser hvordan børnehaven kan tilrettelægge livsudfoldelse og meningsfulde oplevelser og aktiviteter for børn. (A).

Skau, G. M. (2013) *Mellom makt og hjelp – om det flertydige forholdet mellom klient og hjelper*. Oslo: Universitetsforlaget.

Denne bog sætter fokus på gråzoner, tvetydigheder og dilemmaer i den professionelle hjælpers arbejde og rolle. Bogen rummer bl.a. perspektiver på hvad der sker når mennesker har behov for hjælp fra nogen som også repræsenterer magtapparatet, og hvilken betydning det har at magt og hjælp er indvævet i hinanden, samt forskellige perspektiver på begreber som magt og hjælp. (A).

Østrem, S. (2012) *Barnet som subjekt – Etikk, demokrati og pedagogisk ansvar*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Forfatteren peger på børnehaven som potentielt offentligt mødested for små børn, og forsøger at identificere de pædagogiske konsekvenser af tanken om anerkendelse. Dannelse, læring, leg og omsorg er centrale begreber, og der trækkes på teoretiske perspektiver inden for etik, filosofi og pædagogik, for at vise hvad det vil sige at være et subjekt i relation til andre subjekter. (A).

Åström, K., Rejmer, A. (2008) *Det blir nog bättre för barnen - Slutrapport i utvärderingen av nationell försöksverksamhet med barnhus 2006-2007*. Lund: Lund Universitet.

Retssociologien er blevet bestilt til at vurdere et pilotprogram vedrørende børn der er ofre for kriminalitet. Socialtjenesten, sundhedspleje og retshåndhævende myndigheder skal samarbejde under samme tag, med det formål, at tilpasse undersøgelser og forhindre, at børn unødigt udsættes for gentagne kontakter med forskellige myndigheder. (C).

Bilag 4. Oversigt over international forskning og viden

Banks, S., Nøhr, K. (ed.) (2012) *Practising social work Ethics around the world - Cases and commentaries*. London & New York: Routledge.

Denne bog sætter fokus på etik i socialt arbejde og rummer en lang række kapitler med afsæt i cases fra praksis med fokus på bl.a. regler og rammer og respekt for individets rettigheder. Bidrag fra forfattere fra forskellige lande. (A).

Lefevre, M. (2010) *Communicating with children and young people - Making a difference*. Bristol: The Policy Press.

Denne bog sætter fokus på praktikers arbejde med børn og unge, herunder særligt fokus på hvordan der f.eks. samarbejdes med familier og skabes relationer til børn og unge. (A).

Bilag 5. Litteratur anbefalet af UC-undervisere

Andersen, M. L. (2013) *Familier med ADHD-problematikker - Problemforståelser, handlingsstrategier og samarbejde*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag og KORA.

Rapporten sætter fokus på problemforståelser hos voksne og familier med ADHD, samt hvilke handlingsstrategier de anvender og hvordan deres samarbejde med fagpersoner fungerer. Rapporten viser et behov for en forandret tilgang til arbejdet med voksne og familier med ADHD-problematikker. Forslaget er mere fokus på familiernes håndterings- og kompensationsstrategier. (B).

Beresford, P., Adshead, L., Croft, S. (2007) *Palliative Care Social Work and Service Users – Making Life Possible*. London: Kingsley Publishers.

Denne bog giver et sjældent indblik i socialt arbejde og palliativ pleje fra et brugerperspektiv. Ved at trække på ny original forskning, undersøger forfatterne borgeres erfaringer med socialt arbejde og palliativ pleje. Borgernes kritik linkes sammen med bredere debatter og udviklinger i socialt arbejde og palliativ pleje. (A).

Berger, N. P. (2013) *ADHD problematikkers sociale aspekter - Kriminalitetsforebyggende indsatser*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Rapporten belyser dels ADHD-diagnosens betydning for voksne indsatte, og dels hvordan disse oplever mødet med Kriminalforsorgen og det øvrige system, i forbindelse med løsladelse og udslusning. Rapporten viser også, at der ingen formel koordinering er mellem statslige, regionale og kommunale ansvarsområder, og at dette vanskeliggør udviklingen af fælles forståelser i forhold til ADHD-problematikken hos professionelle. (B).

Bøje, J. D., Nielsen, S. B. (2011) *Til-pasning? At være nyuddannet pædagog og professionsbachelor i 0-6 års institutioner*. Roskilde: Roskilde Universitet, Center for Velfærd, Profession og Hverdagsliv.

Første delrapport om *Professionsbachelorisering i et vadedsted*, undersøger hvilke orienteringer og strategier nyuddannede pædagoger anlægger i forhold til deres arbejde, og hvorledes disse indgår i udvikling, afvikling og reproduktion af det pædagogiske arbejde. Rapporten opridser centrale interesser bag udviklingen af pædagoguddannelsen gennem de senere år. (B).

Bøje, J. D. (2013) Pædagoguddannelsen og pædagogiske arbejde – Nyuddannede pædagogers måder at valorisere og organisere praksis. I: Krejsler, J. B., Ahrenkiel, A, Schmidt, S (red.) *Kampen om daginstitutionen - Den danske model mellem kompetencetænkning, tradition og profession*. Frederiksberg: Forlaget Frydenlund.

Kapitler omhandler pædagoguddannelsen, og den indirekte betydning denne har for udvikling og reproduktion af det pædagogiske arbejde. Betydningen undersøges ved hjælp af materiale fra et etnografisk inspireret feltstudie af nyuddannede pædagoger i deres første pædagogjob. Der argumenteres for, at pædagoguddannelsen medvirker til formningen af nyuddannedes orienteringer mod- og handlinger i arbejdet. (A).

Christensen, A.B. (2014) Børnefattigdom i velfærdsstaten? I: *Deltagelse og udsathed*. Gjallerhorn, nr. 18, 2014, s. 28 – 39.

I artiklen behandles deltagelse og udsathed hos børn og unge ud fra et relativt fattigdomsperspektiv, og det vises at fattigdommen har været stigende, især for børn der er indvandrere eller efterkommere af indvandrere. Der påpeges ligeledes en række konsekvenser af at vokse op i fattigdom med begrænset deltagelse i et socialt børnefællesskab. Social arv og social mobilitet drøftes i artiklen. (D).

Dalberg-Larsen, J., Kristiansen, B. L. (2014) *Lovene og livet – en retssociologisk grundbog*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag (især s. 59-61 om Durkheim og loven).

Bogen giver et billede af den retssociologi der er en del af retsvidenskab og sociologi, som undersøger retten som værende et socialt fænomen ud fra forskellige samfundsvidenskabelige teorier og metoder. Vekselvirkninger mellem det danske retssystem og det danske samfund undersøges, og der gives et svar på hvorfor vi har retten, og hvilken indvirkning denne har på det øvrige samfund. (A).

Dalberg-Larsen, J. (2009) *Perspektiver på ret og retsvidenskab*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag (især s. 33-38 om ”Forestillinger om retten”).

Bogen er et samlet udvalg af Dalberg-Larsens artikler i perioden 1996-2006. Bogen er således en omfattende erfaringsopsamling indenfor retssociologi, retsteori og retsfilosofi, og et væsentligt bidrag til debatten om rettens sociale funktioner, samt retsvidenskabens karakter og udviklingsmuligheder i Danmark. (A).

Dalsgaard, A. H., Mejl, M. (2009) *Den professionelle pædagog*. København: Hans Reitzels Forlag. (især kap. 6, s. 119-128)

Bogen handler om alt det som pædagogens arbejdsliv også indeholder udover arbejdet med brugere og borgere, f.eks. mødehåndtering, kommunikation med forældre, den vanskelige samtale, dokumentation, samarbejde med kollegaer og andre faggrupper. Bogen kombinerer teori og praksis men er især praksisorienteret. (A).

Dencik, L., Jørgensen, Schultz, P., Sommer, D. (2008) *Familie og børn i en opbrudstid*. København: Hans Reitzels Forlag (især kap. 5).

Bogen beskriver hvilken betydning det moderne samfunds store forandringer har for familielivet. Med udgangspunkt i modsætningen mellem kontinuitet og forandring, belyser bogens forfattere betingelserne for familiens liv, i det nye årtusinde med spørgsmål som; hvad betyder forandringer for den måde vi lever på? Hvilke konsekvenser har det for familiestrukturen? Og hvilke tendenser kan vise sig for fremtiden? (A).

Drugli, M. B., Onsøien, R. (2010) *Vanskelige forældresamtaler – gode dialoger*. København: Forlaget Dafolo.

Vanskelige forældresamtaler - gode dialoger henvender sig til pædagoger, lærere og andre, der arbejder professionelt med børn. Den kan anvendes af den enkelte fagperson eller indgå i teamets arbejde med forældrerelationer. Bogen bygger på den nyeste forskning på området, men med det konkrete praksis- og anvendelsesperspektiv for øje. Bogen vil øge den professionelle relations- og kommunikationskompetence og give redskaber til at håndtere forældresamarbejdet - også når det er vanskeligt. (A).

Egelund, T. (2011) *Beskyttelse af børn I: Møller, I. H., Larsen, J. E. (red.) Socialpolitik*. København: Hans Reitzel.

Kapitlet sigter mod at diskutere beskyttelse af børn, hvis opvækstvilkår må anses som utilstrækkelige. Derudover belyser kapitler barndom og regulering af udsatte børns opvækst historisk, samt analyserer, fra hvilke familier de børn, der skal beskyttes, kommer. Endelig indeholder kapitlet en diskussion af nye opfattelser af børns ”problemer” og løsningen af dem, som kan aflæses i igangværende lovgivning. (A).

Egert, S., Schmidt, L-H. (2008) Er pædagogen en bangebuks? *VERA nr. 45 (2008), s. 40-43.*

Lars Henrik-Schmidt interviewes af Søren Egert, og giver et bud på hvordan pædagogen forvalter sin position i daginstitutionen. Det berettes blandt andet, at mange pædagoger ikke ved hvad hverken positiv psykologi eller anerkendelsesfilosofi består i, hvorfor de arbejder som de altid har gjort, uden at gribe ind. (D).

Ejrnæs, M. (2006): *Faglighed og tværfaglighed – Vilkaarene for tværfagligt samarbejde mellem sundhedsplejersker, pædagoger, lærere, og sagsbehandlere.* København: Akademisk forlag.

Bogen beskæftiger sig med de kommunale medarbejders faglighed og deres mulighed for at indgå i tværfagligt samarbejde, med et særligt fokus på samarbejde og faggruppernes holdning til socialt arbejde med udsatte børn. Grundlaget er en empirisk undersøgelse af disse faggruppers opfattelse af årsagerne til børns problemer og hvad der skal gøres ved dem. (A).

Ejrnæs, M. (2014) Normalitet og afvigelser. I: Schou, C., Pedersen, C. (red.) *Samfundet i pædagogisk arbejde.* København: Akademisk Forlag.

Kapitlet tager udgangspunkt i en casebeskrivelse, og beskriver gennem kapitler hvordan pædagogen adskillige gange må tage stilling til, hvorvidt hun finder noget i casen så anderledes og unormalt, at hun føler hun skal reagere på hændelsen. Derudover viser forfatteren, hvorledes fire faggruppers medarbejdere forholder sig til casen. (A).

Ejrnæs, M., Monrad, M. (2012) *Vignetmetoden - sociologisk metode og redskab til faglig udvikling.* København: Akademisk Forlag (især kap. 10).

Bogen beskriver vignetmetoden som en metode til blandt andet at undersøge holdninger, som ellers kan være svære at afdække. Derudover viser forfatterne hvordan metoden kan anvendes som faglig udviklingsmodel i professionel praksis. Bogen er en indføring i metoden, og beskriver de centrale overvejelser for den der ønsker at bruge metoden i kvalitative såvel som kvantitative undersøgelser. (A).

Gabrielsen, J., Christensen, T. J. (2010). *Talens magt – indføring i mundtlig retorik.* (2. udg.). København: Hans Reitzels Forlag (især Kap. 2, 3 og 6).

Talens magt er en grundbog i mundtlig retorik, kunsten at holde en overbevisende tale, og introducerer talekunstens centrale begreber, som f.eks. vigtigheden af at analysere sin talesituation, strategisk brug af argumentation, virkningen af eksempler, opbygning af en tale, effektivt sprogbrug

og hensigtsmæssig selvfremsættelse og fremførelse. Bogen henvender sig til alle der ønsker at kunne tale overbevisende. (A).

Grostøl, M. (2013) Børne- og ungeområdet – i et helikopterperspektiv. I: Erlandsen, T., Jensen, N. R., Langager, S., Petersen, K. E. (red.) *Socialpædagogik – en grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag.

I kapitlet gennemgås børne- og ungeområdet, lovgivningsmæssigt og udviklingsmæssigt, på et overordnet niveau, og beskriver det spændingsfelt, som området står imellem. Med en lovgivningsmæssig udvikling, hvor loven på området er blevet stadig mere præcis og finmasket med hensyn til at sikre det kompensatoriske princip for børn og unge med behov for særlig støtte på den ene side og en kommunal realudvikling, som presser området stadig mere økonomisk og ideologisk, på den anden side. Kapitlet giver også bud på tendenser der præger den aktuelle udvikling af indsatsen over for børn og unge. (A).

Hansen, S. J. (2014) *Professionel i velfærdsstaten*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen præsenterer teorier og begreber der er relevante i forståelsen af den rolle socialrådgivere, sygeplejersker, lærere og pædagoger spiller i velfærdsstaten og den offentlige sektor, samt de vilkår som disse professionelle arbejder under. Bogen behandler følgende temaer; Velfærdsstaten og de professionelle, Styringen af de professionelle i velfærdsstaten, De professionelle og deres opgaver, Den offentlige organisation i et teoretisk perspektiv, Økonomiske og juridiske rammer for socialt arbejde, Det tværprofessionelle samarbejde, Magtforholdet mellem professionel og borger og Ledelse af professionelle. (A).

Harrits, G. S., Johansen, M. B., Kristensen, J. W., Larsen, L. T., Olesen, S. G. (2014) *Professioner under pres – status, viden og styring*. Aarhus: Systime.

I denne bog undersøges spørgsmålet om professionernes status og mulige statustab. Bogens bidrag falder i to dele. Første del med fokus på professionernes status, såvel generelt som for specifikke professioner. Den anden del tager fat på spørgsmålet om styring af professioner, herunder hvorledes professionel praksis udvikler sig i lyset af – og i visse tilfælde i kontrast til – nye statslige styringsformer. (A).

Hermansen, M., Poulsen, A. (2002) *Samfundets børn*. København: Pædagogisk bogklub (især kap. 10).

De vilkår der gælder for børns opvækst i det moderne samfund, indeholder nogle paradokser, der kan sammenfattes under ét: Barnets kompetence bidrager til dets sårbarhed. Paradokset viser sig på forskellige måder; Det kompetente spædbarn, risikoen i det moderne familieliv og risikoen i den moderne skolegang. Således handler bogen om sammenhængen mellem barnets kompetence og sårbarhed i det moderne samfund, der er præget af krav og tidlig individualisering, selvstændighed, kreativitet, selvindsigt og forståelse for andre mennesker. (A).

Hermansen, M., Løw, O., Petersen, V. (2013) *Kommunikation og samarbejde – i professionelle relationer*. København: Akademisk Forlag (især s. 52 – 67).

Kommunikation og samarbejde handler om hvordan man opnår indsigt i, og udvikler sine egne og andres evner til at kommunikere og samarbejde i professionelle relationer. Bogen henvender sig især til sygeplejersker, lærere, pædagoger, socialrådgivere og studerende, som alle professionelt beskæftiger sig med relationer. (A).

Herskind, M. (2012) Den professionelle samtale - italesættelse af erfaringsdannelsens kropslige-sanselige dimensioner. I: Winther, H. (red.) *Kroppens sprog i professionel praksis – om kontakt, nærvær, lederskab og personlig kommunikation*. Værløse: Billesøe & Baltzer.

Artiklen er et bidrag til en metodologisk diskussion af, hvordan et fokus på kropslige, utematiserede, prærefleksive og mere flygtige dele af erfaringsdannelsen kan kvalificere den professionelle samtale. Afsættet er praksisnære fortællinger fra interviews, supervision og terapi, hvor den professionelle stiller spørgsmål og er til stede på måder, så også den prærefleksive, kropslige- og sanselige fortælling bliver en del af samtalen. (A).

Højholt, A. (2009) *Den tværprofessionelle praktiker - Om udvikling af tværprofessionelt pædagogisk arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen handler om samarbejde på tværs af etablerede professioner, som pædagoger, lærere, socialrådgivere, uddannelsesvejledere og en række andre professionelle nødvendigvis må etablere, hvis det socialt forebyggende arbejde for såvel de velfungerende som de udsatte børn og unge skal lykkes i praksis. Grundsynspunktet er, at tværprofessionalitet ikke alene er nødvendigt, men også rummer store udviklingsmuligheder for professionelle. (A).

Højlund, P. Juul, S. (2009) *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag (især s.65-83).

Højlund og Juul argumenterer i bogen for at begreberne anerkendelse og dømmekraft bliver centrale begreber i socialt arbejde. Udgangspunktet er en empirisk undersøgelse, bestående af interview med 25 såkaldte svage klienter, som interviewes angående deres krænkelsererfaringer. (B).

Jakobsen, I. (2014) *Resiliensprocesser – Begreber, forskning og Praksis*. København: Akademisk forlag.

Bogen er en introduktion til begrebet resiliens, og hvordan begrebet kan forstås som en proces der opstår i relationer mellem en person, og de miljøer personen færdes i. Ligeledes gives der et bud på, hvordan viden om resiliensprocesser kan styrke relationer i praksis. Bogen henvender sig til studerende og nuværende professionelle, som beskæftiger sig med vigtige professioner i arbejdet med børn og unge i udsatte positioner. (A).

Järvinen, M., Mik-Meyer, N. (2003) *At skabe en klient - Institutionelle identiteter i socialt arbejde*. København: Forlaget Gyldendal Akademisk.

I bogen beskrives hvordan velfærdsinstitutioner sætter begrænsende rammer for mødet mellem klient og ”system”. Institutionelle forhold og klienttyper er to nært forbundne størrelser, hvilket påvises i bogen. Bogen henvender sig til studerende på sociale højskoler og universiteter hvor der forskes i velfærdssituationer, samt til praktikere der arbejder med socialt arbejde. (A).

Jensen, J. N. (2010). *Undersøgelser og empiri – at skabe viden om pædagogisk praksis*. I: *Metodebogen - Pædagogstuderende mellem profession og akademisering*. Hans Reitzels Forlag.

Kapitlet sætter fokus på, hvordan studerende kan arbejde med at skabe viden. Der præsenteres forskellige metoder til dette, og de enkelte metoder bliver gennemgået med eksempler på, hvordan de kan bruges som empiri i en opgave. Metoderne er et bud på, hvordan man kan arbejde med forskningsmetoder, der er tilpasset uddannelsen, og som har relevans for professionen. Også perspektiver på, hvorledes disse metoder kan bidrage til pædagogisk faglighed diskuteres. (A).

Jepsen, R. E., Pedersen, S. K., Rasmussen, B. M. (2012) *Hånd om helheden*. Århus: Klim (især s. 153-182).

Hånd om helheden omhandler samarbejde mellem professioner, og hvordan forskellige former for samarbejde fungerer og hvordan og hvornår man skal samarbejde. Hovedfokus er samarbejdet mellem socialrådgivere, pædagoger og lærere. Bogen er en studiebog til bacheloruddannelserne, deres tværprofessionelle element og efteruddannelse. Bogen leverer en global forståelse for tværprofessionel samarbejde, og giver på mikroniveau redskaber og forståelse for samarbejdet og dets nødvendighed. (A).

Kampmann, J. (2007) *Udfordringer til professionsudviklingen på institutionsområdet*. København: BUPL.

Bidraget anlægger et særligt perspektiv på diskussionen om professionaliseringen af dag- og døgninstitutionsfeltet, og forsøger at indfange nogle af de væsentlige ændringer institutionsfeltet har været involveret i og underlagt indenfor de seneste årtier, for ud fra disse forandringstendenser at indkredse de særlige udfordringer dette stiller til feltets professionelle, og dermed til nogle væsentlige elementer i professionaliseringen af pædagogerne. (C).

Killén, K. (2008) *Omsorgssvigt er alles ansvar*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen beskriver forskellige former for omsorgssvigt, redegør for forståelsesgrundlaget og belyser holdninger og metoder i forbindelse med undersøgelse. Et væsentligt punkt er samarbejde på tværs af fag- og sektorgrænser. Indeholder også nyere forskning på området, samt teori om tilknytning og konsekvenser af omsorgssvigt. (A).

Killén, K. (2010). *Omsorgssvigt - Det teoretiske grundlag* (4. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen er en grundbog for de, som i deres daglige arbejde møder børn, der kan være udsat for vanrøgt, psykiske, fysiske og/eller seksuelle overgreb. Bogen er delt op i to dele, hvor den første del handler om forståelsesgrundlaget, mens anden del drejer sig om handling og behandling. Ønsket er at integrere teori om omsorgssvigt, tilknytningsteori og hjerneforskning. (A).

Kjær, B. (2010) *Inkluderende pædagogik - God praksis og gode praktikere*. København: Akademisk Forlag (især kap. 5 & kap. 7).

Bogen handler om inkluderende pædagogik og om de forhold som er nødvendige for at pædagoger i daginstitutionen bliver gode praktikere der gør en positiv forskel for børn. Bogen er baseret på forfatterens ph.d.-afhandling og rummer en lang række analyser af pædagogisk praksis. Særsigt interessant er de kapitler der har fokus på pædagogers samarbejde med forældre. (A).

Kongsgaard, L. T. (2014) *Multiteoretisk praksis i socialt arbejde*. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur (især kap. 3).

Bogen belyser hvorledes professionelle praktikere i socialt arbejde, arbejder med forskellige metoder. Bogen præsenterer et katalog over forskellige metodiske tilgange til arbejdet med forandringsprocesser, relationer og kommunikation inden for bl.a. social- og beskæftigelsesindsatser, socialpsykiatri og misbrugsbehandling. (A).

Larsen, Ø. (2009) Pædagogen som forvalter af offentlige tjenesteydelser. I: Aabro, C, Olesen, S. G. (red.) *Individ, institution og samfund – antologi for faget*. København: Billesøe & Baltzer.

I kapitlet beskrives hvorledes pædagoger, som via deres fag håber at kunne hjælpe andre mennesker til at få et godt liv, og ikke fra starten ser sig selv som en del af et stort socialt system, hvor de afgørende parametre er økonomi, rationel drift og retlig regulering af store sociale institutioner, som ofte præges af knaphed på ressourcer. I sådanne systemer risikerer pædagogen at reduceres til forvalter af et system, som kun i bedste fald opfylder de målsætninger der var udgangspunktet. (A).

Lausten, M., Mølholt, A-K., Hansen, H., Schmidt, L. H., Aaquist, M. (2010) *Forebyggende foranstaltninger 0-4-år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Rapporten er anden delrapport om projektet ”dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse”, hvis formål er at bidrage med viden til, at landets kommuner bliver bedre til at iværksætte den støtte og hjælp, som udsatte børn og unge har behov for. Målet er at sikre børn og unges trivsel og udvikling. Projektet bygger på omfattende datamateriale om 23 forebyggende foranstaltninger i 10 udvalgte kommuner fordelt over hele landet. (C).

Lose, L. (2014) Retsregler og jura for pædagoger. I: Mikkelsen, J. H. (red.) *Social indsigt for pædagoger*. Frederiksberg: Frydenlund.

Kapitler beskriver den jura og de retsregler der eksisterer for pædagoger, der i de fleste tilfælde arbejder på institutioner der drives af kommunerne, hvorfor det er vigtig at kende til de vigtigste af disse regler. Derfor gennemgår kapitlet hvad der fastlægger retsreglerne på et bestemt område,

hvorefter disse gennemgås og opdeles i fire områder: socialret, familieret, forvaltningsret og arbejdsret. (A).

Madsen, B. (2009) *Socialpædagogik - inklusion og integration i det moderne samfund*. København: Hans Reitzels Forlag.

I bogen gives en grundig indføring i det socialpædagogiske område, og socialpædagogikken beskrives som fag, begreb og praksisfelt. Derudover opstilles en række betingelser og perspektiver for dens fremtidige udvikling. Bogen handler således om socialpædagogikken som en vigtig del af løsningen, når det enkelte menneske ikke formår at indpasse sig under samfundets krav og dermed ekskluderes fra etablerede fællesskaber. (A).

Mark, K. (2011) *Pædagogens arbejde med sprog og billeder*. København: Akademisk Forlag (især kap. 9).

Bogen placeres inden for faget dansk, kultur og kommunikation på pædagoguddannelsen, men er en antologi med en række bidrag der også omfatter observation, mundtlig fortælling, dokumentationsmetoder, samt skriftlig formidling af pædagogisk arbejde, herunder i forhold til indberetning ved børn og unges mistrivsel. (A).

Mik-Meyer, N., Villadsen, K. (2008) Magtens former - Sociologiske perspektiver på statens møde med borgeren. *Uden for nummer – Tidsskrift for forskning og praksis i socialt arbejde*. 9. Årg., nr. 16, 2008, s. 4-13. Dansk Socialrådgiverforening.

Artiklen beskæftiger sig med, hvordan man kan fremanalysere og undersøge de komplekse magtmekanismer, som udspiller sig i borgerens møde med velfærdsstaten. Artiklen ønsker at bidrage til en kritisk refleksion over de selvfølgeliggørende processer, som dette møde afspejler. (D).

Moos, L. (2013) *Styringslogikker. I: Aabro, C., Olesen, S. G. (red.) Individ institution og samfund – en antologi for faget*. Værløse: Billesøe & Baltzer.

I kapitlet undersøges en række styringslogikker til at undersøge forholdene mellem hvordan og hvorfor pædagogiske institutioner fungerer som de gør. Der er mange interesser, meninger, værdier og opfattelser af organisatoriske sammenhænge, men hvad er i virkeligheden institutionernes opgave, hvad er formålet med dem? Hvordan er relationerne mellem institution og samfund, og hvordan er relationerne inde i institutionerne mellem børn, medarbejdere og leder? (A).

Møller, L. (2014) *Professionelle relationer*. København: Akademisk Forlag.

Bogen henvender sig til alle med et professionelt ansvar i relationen til et andet menneske. Det beskrives, at enhver viden, enhver kommunikation og enhver metode udfolder sig, bevidst eller ubevidst, i det relationelle møde, hvilket indebærer at den professionelle må tage sig af sig selv, og sit eget bidrag til samspillet, således at dette ikke efterlades til den anden. At være professionelt til stede er, ifølge forfatteren, at kunne være både indadrettet og udadrettet i mødet med den anden. (A).

Mørch, S. I. (2008) *Kommunikationskultur – samtaler i pædagogisk arbejde*. Århus: Academica (især kap. 5, s. 85-98).

Bogen omhandler udvikling af kommunikative kompetencer i en professionel og pædagogisk sammenhæng. Det er bogens budskab, at den professionelle må udvikle bevidsthed om og forståelse for kommunikation i dens mangfoldighed, for at kunne vælge sine udtryk mere bevidst, samt for at øge forståelsen af andres valg og perspektiver. Bogen veksler mellem teoretiske oplæg, med eksempler fra pædagogisk praksis, og konkrete øvelser, hvori der lægges vægt på de muligheder der, via praksisfortællinger, er for kontekstforståelse og perspektivmangfoldighed. (A).

Nielsen, S. B. (2014) Danske daginstitutioners skiftende politiske mandat - om bevægelser i diskurserne mellem arbejdsmarked, familie- og uddannelsespolitik. I: Krejsler, J., Ahrenkiel, A., Schmidt, C. (red.) *Kampen om daginstitutionen*. Frederiksberg: Frydenlund.

Kapitlet udfolder de modsætningsfyldte politisk, folkelige og professionelle interesser, som er på spil i daginstitutionens feltet. Først opridses historisk konturerne af det sammensatte mandat, som politisk, forskningsmæssigt og praktisk er blevet tildelt de danske daginstitutioner, hvorefter der argumenteres for, at mandatet har skabt en institutionel stabilitet, som tildeler den pædagogiske praksis et vist selvstændigt handlerum. Siden diskuteres, hvordan internationale dagsordener, som f.eks. vil introducere mere læreplanstænkning, kan tænkes at påvirke den politik- og praksisudvikling. (A).

Næsby, T. (2014) Kvalitet i pædagogisk arbejde. I: Kornerup & Næsby (red.) *Pædagogens grundfaglighed - grundbog til pædagoguddannelsen*. Frederikshavn: Dafolo.

Kvalitet i pædagogik er ikke et objektive begreb. Økonomer bruger det til beregninger over, hvad man får for de penge man investerer i daginstitutioner og specifikke tilbud til borgerne. I kapitlet opstilles en nuanceret model for, hvordan kvalitet kan forstås og forklares. Med modellen som guide præsenteres viden og resultater fra forskningen om kvalitet. (A).

Oldrup, H., Lindstrøm, M., Korzen, S. (2011) *Vold mod førskolebørn - Praksis og barrierer for opsporing og underretning*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Rapporten belyser fagfolks praksis i den tidligere opsporing og underretninger af fysisk vold mod førskolebørn. Undersøgelsen er baseret på kvalitative interviews med 22 fagfolk, som til dagligt arbejder med børn, indenfor dagpasning, sundhedsvæsenet og det sociale system. Slutteligt fokuserer rapporten på systematisk registrering af vold mod børn, for derigennem at kunne evaluere og udvikle den forebyggende indsats i kommunerne. Der peges ligeledes på gode erfaringer med målrettede og strategiske indsatser i forhold til at opspore vold mod skolebørn. (C).

Oldrup, H. H., Vitus, K. (2011) *Indsatser over for udsatte 0-3-årige og deres forældre. En systematisk forskningsoversigt*. København: SFI – Socialforskningsinstituttet

Forskningsoversigten kortlægger studier vedrørende tidlige indsatser rettet mod sårbare og udsatte småbørn i alderen 0-3 år og deres forældre. Formålet er at bidrage med kvalificeret viden til udvikling af en evidensbaseret praksis i socialpolitikken. Oversigten præsenterer studier vedrørende reduktion eller kompensation for risikofaktorerne; forældres misbrug, vanrøgt, vold i nære relationer, psykisk sygdom hos forældrene, dårlig begavelse hos forældrene, tidligt forældreskab og kombinerede problemstillinger. (E).

Olesen, H.S., Warrig, N., Nielsen, S.B. (2014) *Institution, profession og samfund*. I: Mikkelsen, J. H. (red.) *Social indsigt for pædagoger*. Frederiksberg: Frydenlund.

Meget pædagogisk arbejde foregår i institutioner, og de fleste arbejdspladser med pædagoger ansat hedder noget med institution. Begrebet er dog andet og mere end de konkrete arbejdspladser eller opholdssteder, og dette kapitel diskuterer, hvordan man skal forstå begrebet *institution*, hvordan de opstår og hvordan de udvikler sig. Dette diskuteres med konkrete eksempler fra daginstitutionsområdet. (A).

Pahuus, M. (2007). *Kommunikation*. I: Sørensen, M. (red.) *Dansk, kultur og kommunikation – et pædagogisk perspektiv*. København: Akademisk Forlag.

Kommunikation er bekendt som et meget omfattende begreb, hvortil kommer, at der er mange forståelser af og perspektiver på, hvad kommunikation er. I kapitlet tages udgangspunkt i samtalen som grundform for kommunikative handlinger. Kapitlet indledes med fremstillingen af et paradigmeskift, hvorefter samtalen præsenteres i dens tre grundformer, og dertil svarende *fornuftsformer*. (A).

Palsbro, L. (2003). Genre – sig teksten navn. I: Jensen, E. H., Olesen, J. A. (red.) *Tekstens univers*. Århus: Klim.

Teksten ser nærmere på, hvilke bud det genreteoretiske felt har på disse og andre spørgsmål. Efter en kort introduktion til feltet og et hurtigt rids af genrebegrebet undersøges forskellige sproglige og retoriske tilgange til genreanalyse. Dernæst stilles skarpt på begrebet diskursfællesskab, for til sidst at pege på genrebegrebets anvendelsesperspektiver og præsentere en praksisorienteret model til genreanalyse. Afslutningsvist gives en række forslag til aktivitet. (A).

Petersen, K. E. (2009) *Omsorg for socialt udsatte børn - En analyse af pædagogers kompetencer og pædagogiske arbejde med socialt udsatte børn i daginstitutionen*. Ph.d.-afhandling. København: Institut for Pædagogik, Aarhus Universitet

Denne ph.d.-afhandling fokuserer på professionelle pædagogers arbejde med socialt udsatte børn i daginstitutioner. Projektet placerer sig teoretisk og empirisk inden for den danske professionsforskning, der omfatter traditionen for ikke skolelæring og er samtidig funderet i en kritisk psykologisk teoriramme, med særligt fokus på at udvikle viden fra et subjektperspektiv. Metodisk anlægges et praksisforskningsperspektiv med inddragelse af professionelle pædagoger i fire udvalgte daginstitutioner. (B).

Petersen, K. E. (2012) *Hvad ved vi egentlig om de udsatte børn?* I: Villumsen, A.M. *Ude af sammenhæng*. Århus: Forlaget Systime.

I kapitlet sættes de fokus på begrebet udsatte børn og den teoretiske og forskningsbaserede viden, der er tilgængelig på området. Der gives et godt overblik over den viden, der præger feltet omkring udsathed hos børn, og de vanskeligheder der ses i relationen til at betegne disse børn i udsatte positioner. Kapitlet præsenterer ligeledes forskellige teoretiske og empiriske betragtninger i forhold til begrebet om udsathed hos børn i alderen 0-6 år. (A).

Ploug, N. (2007) *Socialt udsatte børn - Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner*. København: SFI – Det nationale Forskningscenter for velfærd.

Rapporten præsenterer hovedresultaterne fra fire spørgsmål; Hvad ved man om identifikation af socialt udsatte børn fra den forskning, der foregår på dette område? Hvordan foregår identifikationen af socialt udsatte børn i den daglige praksis i daginstitutionerne? Hvad lærer pædagogstuderende om dette? Og hvad står der i de kommunale handlevejledninger på området? (C).

Qvortrup, L. (2014) Den moderne pædagog - dannelse, relevans og autoritet. I: Kornerup, I., Næsby, T. (red.), *Pædagogens grundfaglighed - grundbog til pædagoguddannelsen* (s. 11-25). Frederikshavn: Dafolo.

Bogen stiller spørgsmål om hvilken dannelsesfunktion studerende, der forlader pædagoguddannelsen som færdige pædagoger har. Hvordan, i hvilken retning og med hvilken effekt skal de med pædagoguddannelsen som faglig bagage påvirke de børn, de kommer til at arbejde med? Og hvilken autoritet har de som pædagoger? I kapitlet besvares de tre spørgsmål, efter grundlaget er beskrevet, nemlig det man kunne kalde kampen mellem det romantiske og den rationelle pædagogiske tradition i pædagoguddannelsen. (A).

Rasmussen, B. M. (2009) Normalsystemets rummeliggørelse. NSR-modellen - dens tænkning og handleforskrifter. I: *Udsatte børn og sprogvurdering i dagtilbud*. København: Servicestyrelsen.

Arbejdet med rummelighed og inklusion handler ifølge forfatteren om at fokusere på opgaven, og hvad man selv kan gøre, hvad man kan få hjælp til, og hvad de andre kan gøre. Artiklen introducerer tænkning og handlinger forbundet med normalsystemets rummeliggørelse, og præsenterer handleanvisninger for, hvordan det pædagogiske personale umiddelbart kan gå i gang med arbejdet, og samtidig have en model, der gør det muligt at bevare overblik og sammenhæng. (C).

Schou, C., Pedersen, C. (2014) *Samfundet i pædagogisk arbejde* (3. udg.) København: Akademisk Forlag (især kap. 1).

Bogen præsenterer et sociologisk perspektiv på moderne pædagogisk arbejde. Udgangspunktet er taget i samfundsmæssige brudlinjer, der hver især danner grundlag for bogens kapitler. Kapitlerne belyser hvordan forståelse af disse brudlinjer hjælper pædagogen i bestræbelserne på at håndtere de mange dilemmaer, som professionelt arbejde med andre mennesker indebærer. (A).

Servicestyrelsen (2011) *Dialog om tidlig indsats*. København: KL's juridiske kontor og COK (særlig afsnittene om udveksling af oplysninger, underretning og tavshedspligt).

Forebyggelse og tidlig indsats er meget centralt. Det er nemlig helt afgørende, at vi bliver i stand til at sikre en tidlig indsats, så børn kan få hjælp, inden problemerne vokser sig store, og det for alvor går galt. Den tidlige indsats er imidlertid afhængig af, at de forskellige faggrupper kan samarbejde om at hjælpe de særligt sårbare børn. Derfor har regeringen sammen med de øvrige satspuljepartier igangsat en række initiativer, som skal understøtte det vigtige samarbejde. (C).

Stegeager, N., Laursen, E. (2011) *Organisationer i bevægelse – Læring, udvikling, intervention*. Aalborg Universitet: Forskningsgruppen CLIO (især kap. 9).

Bogen giver, med udgangspunkt i en moderne organisationsforståelse, en grundig indføring i det organisatoriske felt med særlig fokus på læring og forandring. Bogen veksler mellem en teoriehistorisk redegørelse for det organisatoriske felt i en læringsoptik og et fokus på nyere trends og tendenser, såsom ”newcomer innovation”, ”nyinstitutionel teori” og dynamisk organisationsundersøgelse. (A).

Stisen, M. (2011) *Jura for pædagoger*. København: Hans Reitzels Forlag (især s. 13-24).

Jura for pædagoger omhandler juridiske emner, som kan være relevante på pædagoguddannelsen, såfremt man arbejder med børn, unge eller voksne med særlige behov. Bogen præsenterer praksiseksempler fra den pædagogiske hverdag, og hensigten er at koble disse sammen med juridiske regler. Bogen behandler følgende emner; Retskilder, familieret, tværfagligt samarbejde, serviceloven i forhold til arbejdet med børn, unge og voksne med særlige behov og de erstatningsregler for børn og ansatte i det pædagogiske felt. (A).

Sørensen, J.B. (red.) (2010) *Mønsterbrud i opbrud*. Frederikshavn: Dafolo (især kap. 7).

Bogen beskriver mønsterbrydning som et mangesidet og måske tvivlsomt begreb, og begrebet diskuteres i flere af bogens kapitler, ud fra spørgsmålet om hvad en mønsterbryder egentlig er, og om begrebet overhovedet giver mening. Bogen introducerer begreber som resiliens, tilknytningsmønstre, udviklingsstøttende kontakt, trivsel og mistrivsel. Begreber som kan være anvendelige i forskning omkring negativ social arv og mønsterbrydning. (A).

Sørensen, J. B. (2013) *Dig, mig og os - om observation og analyse af kontakt og relationer*. Frederikshavn: Dafolo.

Bogen falder i tre dele; at tænke relationelt, at observere relationelt og at analysere relationelt. I bogens anden del argumenteres for brugen af videooptagelser af samspil med henblik på at få mere objektive informationer om samspilsrummet. Sidst i bogen præsenteres en manual for videoobservation og analyse af kontakt og samspil. Der er her oplystet ni centrale fokuspunkter, som hver især formidler informationer om kvaliteten og indholdet af den kontakt, vi tilbyder den omsorgsafhængige. (A).

Sørensen, D. (2013) Mennesker med funktionsnedsættelser – inklusion og deltagelse. I: Erlandsen, T., Jensen, N. R., Langager, S., Petersen, K. E. (red.) *Socialpædagogik – en grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kapitlet redegør for de rettigheder, mennesker med funktionsnedsættelse har ifølge den danske lovgivning. Endvidere redegøres for de dilemmaer socialpædagoger ofte stilles i, når de skal navigere i feltet mellem aktørerne på handicapområdet. Der redegøres ligeledes for den mistillid, der hersker mellem aktørerne på handicapområdet, og kapitlet slutter af med diskrepansen mellem på den ene side de handicappolitiske intentioner og de rettigheder voksne mennesker med funktionsnedsættelse har ifølge lovgivningen. (A).

Sørensen, E., Torfing, J. (2011) *Samarbejdsdreven innovation – i den offentlige sektor*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag (især kap. 11).

Bogen beskriver hvorledes offentlig innovation kan fremmes via samarbejde mellem offentlige og private parter, hvorigennem forskellige former for viden muliggør gensidig læring og potentielt skaber fælles ejerskab til innovative løsninger. Bogen introducerer og undersøger konceptet *samarbejdsdrevet innovation* teoretisk, såvel som empirisk via en række casestudier. (A).

Villumsen, A. M., Kristensen, O. S. (2013) *Hvorfor er det så svært? Sporarbejde i den tidlige tværfaglige indsats*. København: Via University College og Socialstyrelsen

Artiklens udgangspunkt er taget i et forsknings- og udviklingsprojekt, hvor målet har været at udvikle en eksemplarisk måde at etablere og implementere en sammenhængende tidlig og tværfaglig indsats til børn i vanskeligheder. Projektet viser, at det er afgørende for sammenhængen i indsatsen, at der arbejdes på to spor, nemlig et organisatorisk og et monofagligt, hvor en sammenfletning af netop disse bliver nødvendig i etablering og implementering af en tværfaglig indsats. (B).

Willig, R. (2009) *Umyndiggørelse – Et essay om kritikkens infrastruktur*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen forholder sig til hvorfor det er vigtigt at kunne forholde sig kritisk til sit arbejde, og hvilke konsekvenser det har, såfremt ens kritik bliver undertrykt. Bogens pointe er, at manglende mulighed for at kritisere hænger nært sammen med en mere generel umyndiggørelse, som potentielt forringer pædagogernes tilværelse, professionelt og privat. Willig viser, hvordan den pædagogiske profession har ligget under for en række umyndiggørelsesprocesser, og hvordan disse har resulteret i en udbredt følelse af afmagt og handlingslammelse blandt pædagoger. (A).

Wilmoes, G., Vestergård, W. (2013) *Forvaltningsrettens grundprincipper - Håndbog for børn & ungeområdet*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

En praktisk anvendelig håndbog til brug for hele børn- og ungeområdet. Håndbogen introducerer og vejleder i sagsbehandlingsregler som har betydning for f.eks. skoler, daginstitutioner, dagpleje, opholdssteder og plejefamilier. (A).

Øhrgaard, P. (2011) Den professionelle relation og det etiske ståsted. I: Jerlang, E. (red.) *Myndiggørelse i den professionelle praksis*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kapitlet beskæftiger sig med den myndiggørende relation mellem den professionelle og Den Anden, som i sammenhængen er den person der modtager en ydelse fra professionelle pædagoger, lærere, socialrådgivere eller sygeplejersker. Kapitlet giver et indblik i, hvordan den professionelle kan medvirke til at understøtte denne myndiggørelse gennem opbygning af en relation, som giver forudsætning for et meningsfuldt samarbejde. (A).

Bilag 6. Litteratur anbefalet af danske eksperter

Ankerstjerne, T., Broström, S. (2013) *Håndbog til pædagoguddannelsen – ti perspektiver på pædagogik*. København: Gyldendalske bogklubber.

Bogen inddrager nyere forskningsresultater der kan bidrage til opkvalificering af viden om omsorg, opdragelse og undervisning. Bogen præsenterer ti perspektiver på pædagogik, og kan dels anvendes som grundbog på pædagoguddannelsen, og dels som hånd- og opslagsbog. I bogens kapitler belyses et stort område af pædagoguddannelsen, og professionsudøvelsen inden for dagtilbudsområdet. Således er bogen inddelt i ti dele, der hver behandler et centralt perspektiv på faget og uddannelsen. Kapitlerne er skrevet af pædagogiske forskere og undervisere på professionshøjskolerne. (A).

Christensen, S., Jensen, P-E. D. (2001) *Kontrol i det stille – om magt og deltagelse*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

I bogens seks kapitler gives via emnerne; direkte magt, indirekte magt, bevidsthedskontroller, magt i en "Garbage Cansituation", institutionel magt og relationel magt, en diskussion af begrebet magt. Ud fra disse fremtrædelsesformer opbygges et handlingsberedskab, så man, via deltagelse, kan få sine interesser tilgodeset. Bogen kan anvendes i undervisningen på en række samfundsvidenskabelige master- og bacheloruddannelser, og for alle der er interesseret i sammenhængen mellem magt og ledelse. (A).

Gabrielsen, J., Møller, M. (2014) *Ledere, der taler – taler, der leder*. Frederiksberg: Frydenlund.

Bogen giver svar på spørgsmål vedrørende lederes taler, nødvendigheden af disse og hvilken rolle sådanne taler spiller for leder og organisationen. Bogen illustrerer og diskuterer den moderne ledertale, og inspirerer ledere og professionelle kommunikatorer til at betragte ledertalen som et led i organisationens ledelse. Bogen indeholder teoretiske såvel som praktiske bidrag, og henvender sig til nuværende ledere, der ønsker at forbedre deres ledertaler. (A).

Jensen, U. J. (2001) *Moralsk ansvar og menneskesyn – om holdninger i social- og sundhedssektoren* (2. udg.) København: Munksgaard Danmark.

Moralsk ansvar og menneskesyn bygger på det standpunkt, at moralske begreber ikke er indholdsløse fraser, men derimod spiller en afgørende rolle i forståelsen af og orientering i samfundet, og dermed vores handlinger. Forfatteren viderefører sine kritiske analyser af fremherskende holdninger. Det være sig ansvar for de svage, magt, privatisering og liberale værdier, social forståelse, prioritering, solidaritet og ansvar for de ældre. Der argumenteres ligeledes for muligheden for at forbinde idealer om frihed og lighed. (A).

Jørgensen, P. S. (2014) *Styrk dit barns karakter – et forsvar for børn, barndom og karakterdannelse*. København: Kristeligt Dagblads Forlag.

Forfatteren stiller spørgsmålet: Hvordan forbereder vi bedst vores børn på den omskiftelige verden, de vokser op i? Vores børn skal være selvstændige, og kunne arbejde i teams, fra de er helt små. De er online døgnet rundt, og skal samtidig kunne fordybe sig. Undervisning og kompetenceopbygning begynder allerede i vuggestuen, selvom vi godt ved, art meget af det de lærer gennem barndommen vil være forældet inden de forlader skolen. På baggrund af disse ting, deler forfatteren ud af sine erfaringer, for at bidrage til børns karakterdannelse, og opfordrer til at man som lærer, pædagog og forælder sætter barnets karakter i centrum for at styrke det. (A).

Jørgensen, S. (2014) Adoption som retlig relation. I: *Social Kritik*. Arg. 26, nr. 137, s. 6-16.

Adoption bygger på en antagelse om, at det retlige forældreskab udgør den bedste ramme for et barns opvækst. Men i en tid, hvor børn i stigende grad anses for at have egne rettigheder, er det på tide at gentænke den retlige adoptionsfigur. (D).

Larsen, M. R. (2014) *Forældresamarbejde og inklusion – afdækning af et vidensfelt i bevægelse*. København: Ressourcecenter for inklusion og specialundervisning.

For at bidrage til udviklingen af mulighederne for at udvikle en inkluderende skole, samt indsatsen omkring forældreinvolvering- og samarbejde, har Ressourcecenter for inklusion og specialundervisning bedt en række forskere om at afdække viden omkring forældresamarbejde og inklusion. Fokus er på følgende områder; Forældre som ressource, Skole-hjem-samarbejde, Forældreopbakning i forhold til inklusion og Samarbejde med forældre om børn i vanskeligheder/børn med særlige behov. (E).

Pedersen, K. (2012) *Offentlig kommunikation i teori og praksis*. København: Handelshøjskolens Forlag.

Offentlig kommunikation i teori og praksis er en lærebog til kommunikationsstuderende og en brugsbog til medarbejdere i det offentlige. Bogen er anderledes end andre bøger om offentlig kommunikation fordi den ikke er en kogebog der fortæller hvordan man skal gøre. I stedet diskuterer den vilkårene for offentlig kommunikation. Dermed får de offentligt ansatte mulighed for at reflektere over sin rolle i kommunikationen med borgerne. (A).

Plum, M. (2014) *Den pædagogiske faglighed i dokumentationens tidsalder – læreplaner, dokumentation og styring på daginstitutionsområdet*. Frederikshavn: Dafolo.

Denne bog er baseret på Plums ph.d.-afhandling og belyser hvordan pædagoger inden for daginstitutionsområdet dokumenterer, sætter mål og foretager evaluering i deres arbejde, med afsæt i en lang række nye styringsmodeller hvor fokus er på at opsætte mål og metoder, foretage tests og evaluere og dokumentere resultaterne af deres pædagogiske arbejde. (A).

Pontoppidan, C. (2013) *Gør teksten klar – principper for klart skriftsprog*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Bogen giver gode råd til, hvordan man opbygger en tekst, og hele skriveprocessen er kortlagt trin for trin. Med en helt systematisk introduktion til skriftsproget, bliver man let dygtigere og opmærksom på de gængse faldgruber. Hvert kapitel præsenterer tre enkle principper for, hvordan man skriver klart, lige fra principper for tekstens formål, til råd om opbygning af sætninger og valg af præcise ord. (A).

Schwartz, I. (2003) *Fra klient til medborger - dilemmaer i socialpædagogikken. Pædagogisk forskning og udvikling*. J. Gleerup and F. Wiedemann (red.). Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Artiklen sætter fokus på dilemmaet mellem omsorgssvigt og magtudøvelse og søger at overskride disse polariseringer gennem analyser af konkrete eksempler, der viser, at en situeret forståelse af de konkrete problemer kan åbne for nye handlemuligheder.

Sommer, D. (2003) *Barndomspsykologi – udvikling i en forandret verden*. København: Hans Reitzels Forlag.

Afsættet for bogen er ny viden fra en lang række empiriske undersøgelser af, hvad et barn er, og hvordan dets udvikling skal forstås. På den baggrund tegnes konturerne af et moderne fag, hvor børns udvikling i relation til vor tids samfund, kultur og hverdagsliv betragtes. Bogen skal ligeledes betragtes som et kritisk opgør med en række børne- og familiepsykologiske teorier og opfattelser, der i årtier har været fremtrædende herhjemme. Teorien som ifølge forfatteren fejlfortolker moderne børns vilkår og udviklingsmuligheder. (A).

Willig, R. (2009) *Umyndiggørelse – Et essay om kritikkens infrastruktur*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bogen forholder sig til hvorfor det er vigtigt at kunne forholde sig kritisk til sit arbejde, og hvilke konsekvenser det har, såfremt ens kritisk bliver undertrykt. Bogens pointe er, at manglende mulighed for at kritisere hænger nært sammen med en mere generel umyndiggørelse, som potentielt forringer pædagogernes tilværelse, professionelt og privat. Willig viser, hvordan den pædagogiske profession har ligget under for en række umyndiggørelsesprocesser, og hvordan disse har resulteret i en udbredt følelse af afmagt og handlingslammelse blandt pædagoger. (A).

Bilag 7. Ph.d.-afhandlinger

Christiansen, Ø. (2011) *Når barn plasseres utenfor hjemmet – beslutninger, forløp og relasjoner*. Bergen: Avhandling for graden philosophiae doctor. Universitetet i Bergen.

Formålet med afhandlingen er at bidrage med viden om anbragte børn. At anbringe børn uden for hjemmet er den stærkeste intervention en familie kan udsættes for, hvorfor det er afgørende at skabe viden om hvorfor og hvordan det offentlige træffer beslutninger om anbringelse, hvilke erfaringer de anbragte børn gør sig, og deres forhold til deres nye omsorgsgivere. (B).

Franck, K. (2014) *Construction of Children In-Between Normality and Deviance in Norwegian Day-care Centres*. Trondheim: Thesis for the degree of Philosophiae Doctor, Norwegian University of Science and Technology, Faculty of Social Sciences and Technology Management, Norwegian Centre for Child Research (NOSEB), NTNU – Trondheim.

Afhandlingen er et bidrag til kritisk refleksion over hvorledes børnehavebørn i Norge bliver konstrueret som børn med afvigende adfærd fra hvad der betegnes som værende normalt. Fokus rettes mod børn, som mistænkes for at have særlige behov, eller nedsat funktionsevne. I afhandlingen omtales børnene som ”In-between”, hvilket sigter mod børnenes utydelige og uklare position udenfor normalen. (B).

Frederiksen, J. T. (2010) *Between Practice and Profession*. Ph.d.-afhandling, Forskerskolen i Livslang Læring. Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning, Roskilde Universitetscenter.

Afhandlingen viser, at pædagogstuderende tilmelder sig uddannelsen af en lang række årsager, relateret til deres forskellige faglige og uddannelsesmæssige baner - men også, at disse oprindelser er meget vigtige i forhold til hvor vellykket de studerende er til at tilpasse sig den meget implicite og vage pædagogik på pædagoguddannelsen. (B).

Frørup, A. K. (2012) *Vidensformer og dokumentationspraksis i socialpædagogisk arbejde – En analyse af hvordan dokumentation og socialpædagogisk praksis italesættes i henhold til arbejdet med anbragte børn og unge på døgninstitution*. Ph.d. afhandling. København: Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.

Denne afhandling handler om socialpædagogers arbejde med dokumentation og om de forhold, der har betydning for udviklingen og udøvelsen af dokumentation inden for det socialpædagogiske område. Formålet med afhandlingen har været at udforske de vanskeligheder, der knytter sig til italesættelser af socialpædagogisk praksis, herunder socialpædagogers dokumentationspraksis.

Afhandlingen skriver sig ind i den socialpædagogiske forskning med et særligt blik på socialpædagogers sprogbrug, herunder på forholdet mellem sprog og praksis i henhold til døgninstitutionsarbejdet med anbragte børn og unge, som på grund af sociale eller adfærdsmæssige problemer har behov for at blive anbragt uden for hjemmet. (B).

Hamre, B. (2012) *Potentialitet og optimering i skolen – problemforståelser og forskelssætninger af elever – En nutidshistorisk analyse*. Ph.d.-afhandling. København: Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.

Afhandlingens genstandsfelt er problemforståelser og forskelssætninger af elever i almen- og specialpædagogikken. Afhandlingens problemstilling er hvordan problemforståelserne kan legitimere inklusion og eksklusion i skolen, samt hvordan problemforståelserne og forskelssætningerne er præget af periodetypiske rationaler. Undersøgelsen af disse spørgsmål foretages gennem en analyse af skolepsykologiske journaler og artikler fra skoletidsskrifter. Analyseens fund viser, at elever skabes som problemer gennem forskellige former for problematiseringer i skolen, såsom læring, socialitet og eksklusion. (B).

Hansen, C. S. (2011) *At gøre en forskel – Socialt arbejde, socialarbejdere og marginaliserede børn og unge 1945 -*. Ph.d.-afhandling. Det humanistiske fakultet, Københavns Universitet.

Afhandlingen handler om socialt arbejde med børn og unge fra efterkrigstiden og frem til i dag. Forfatterens ærinde er at forstå og forklare socialarbejdere, der på forskellig vis og i forskellige situationer og institutioner arbejder med forskellige kategorier af ”marginaliserede” børn og unge, i deres sociale og historiske nødvendighed. Afhandlingen omhandler det særlige område af den sociale virkelighed, som med et begreb fra Bourdieu, kan kaldes feltet for socialt arbejde. (B).

Hansen, S. J. (2009) *Bureaukrati, faglige metoder eller tommelfingerregler. Institutionelt pres og strategiske valg på døgninstitutioner, daginstitutioner og folkeskoler*. Ph.d.-afhandling. Aarhus Universitet.

Døgninstitutioner for børn og unge med adfærdsmæssige problemer er en speciel type offentlige organisationer. I modsætning til hvad man umiddelbart skulle forvente, er de kun i begrænset omfang styret af formelle regler og bureaukrati. Sammenligner man døgninstitutionsområdet med folkeskoleområdet viser det sig, at folkeskoler i langt højere grad end døgninstitutioner er styret af formelle regler og faglige metoder. Folkeskoleområdet er ikke præget af samme usikkerhed og brug af tommelfingerregler, som døgninstitutionsområdet er. De to områder har dog det til fælles, at medarbejderne ikke bryder sig om, at nogen blander sig i deres daglige praksis. (B).

Havnen, K. J. S. (2013) *Mellom psykisk helse og barnevern*. Avhandling for graden philosophiae doctor. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Afhandlingen handler om psykiske vanskeligheder hos anbragte børn. Det overordnede formål er, at bidrage med viden om anbragte børns psykiske sundhed, herunder at udforske forekomst, variation og udvikling af psykiske vanskeligheder. (B).

Hedel, E. (2009) *Klientkarrierer i profesjonskulturelle grenseland – om to menneskeskjebner, og om profesjonenes rolle og ansvar for utvikling av klientkarrierer hos barn og unge*. Tromsø: Avhandling levert for graden philosophiae doctor. Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for pedagogikk og lærerutdanning, Universitetet i Tromsø.

Afhandlingen sætter fokus på børns færden i det sociale system, hvordan de ofte er kastebolde deri, og hvilken betydning dette har for børnenes oplevelser af svigt fra de voksne, og hvilke traumer det påfører børnene. Noget som det sociale system ikke har vedkendt sig, ifølge forfatteren. (B).

Jensen, S. Q. (2007) *Fremmed, fræk og farlig – Unge mænd og etnisk/racial andenhed – mellem modstand og stilisering*. Ph.d.-afhandling, FREIA, Institut for Historie, Internationale studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet.

Denne afhandling handler om, hvordan maskulinitet og etnisk/racial andenhed produceres og bearbejdes blandt marginaliserede unge mænd med indvandrerbaggrund i Danmark. Dens afsæt er et kontradoxisk brud med forsimplede forståelser af sammenhængen mellem de unge mænds forældres kultur og deres maskulinitet, samt et brud med forestillingen om 'indvandrerbander'. I stedet argumenteres for et fokus på 'othering', det vil sige, hvordan disse unge mænd positioneres som 'den anden', og hvordan denne position muliggør konstruktionen af særlige stile og praksisformer. (B).

Lundgren, M. (2006) *Från barn till elev i riskzon – En analys av skolan som kategoriseringsarena*. Akademisk avhandling för filosofie doktorsexamen vid Institutionen för pedagogik, Växjö Universitet.

Formålet med afhandlingen er at beskrive og analysere hvordan skolebørn konstrueres til at være børn i risikogruppen. Afhandlingen er udført som etnografisk casestudie, og viser at lærere er en del af en normaliseringsproces hvor de kontrollerer hinanden på grundlag af tro og ideer, der har deres rødder i magt og viden, der gælder for "den gode skole". (B).

Mjelve, L. H. (2012) *Parallelle prosesser i spesialpedagogisk rådgivning – en kvalitativ, empirisk videoobservasjonsstudie*. Oslo: Avhandling innlevert for vurdering av ph.d. Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo.

Afhandlingen retter fokus mod parallelle processer i specialpædagogisk rådgivning i børnehaven og skolen. Baggrunden for studiet er, at forskning viser lærer-elev relationen som afgørende for børn med psykosociale vanskeligheder, og at relationel, dialogisk rådgivning er af betydning, og at begrebet parallelle processer byder på muligheder for at arbejde med en lignende parallel rådgivningsform. (B).

Petersen, K. E. (2009) *Omsorg for socialt udsatte børn - En analyse af pædagogers kompetencer og pædagogiske arbejde med socialt udsatte børn i daginstitutionen*. Ph.d. afhandling. København: Institut for Pædagogik, Aarhus Universitet

Denne ph.d.-afhandling fokuserer på professionelle pædagogers arbejde med socialt udsatte børn i daginstitutioner. Projektet placerer sig teoretisk og empirisk inden for den danske professionsforskning, der omfatter traditionen for ikke skolastisk læring og er samtidig funderet i en kritisk psykologisk teoriramme, med særligt fokus på at udvikle viden fra et subjektperspektiv. Metodisk anlægges et praksisforskningsperspektiv med inddragelse af professionelle pædagoger i fire udvalgte daginstitutioner. (B).

Plum, M. (2011) *Dokumenteret faglighed - Analyser af hvordan pædagogisk faglighed produceres gennem læreplanernes dokumentationsteknologi*. Ph.d.-afhandling. Det humanistiske fakultet. Københavns Universitet.

Afhandlingen søger gennem en Foucault-inspireret analyseramme og perspektiver hentet fra Aktør-Netværks-Teorien at undersøge de betydningsindretninger, der er bundet ind i loven om de pædagogiske læreplaners krav om dokumentation, og den betydning, dette har for måder at træde frem som 'faglig pædagog' i en daginstitutionel hverdag. Afhandlingen skriver sig op imod den forestilling om neutralitet, der ligger i dokumentationskravet: Dokumentation som en viden om det pædagogiske, der gør styring muligt. I stedet analyseres kravet om dokumentation og det konkrete arbejde med at dokumentere som udtryk for politik. Dette forfølges som specifikke forbindelser mellem viden og styring, der skaber indhegninger og udgrænsninger i forhold til, hvad der meningsfuldt kan forstås og gøres som 'fagligt pædagogisk arbejde'. (B).

Bilag 8. Oversigt over links til danske, nordiske og internationale vidensbaser

Oversigt over danske vidensbaser

Arbejderbevægelsens erhvervsråd:

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd er en økonomisk-politisk tænketank og et samfundsøkonomisk analyseinstitut, der arbejder for at fremme den sociale retfærdighed i Danmark. AE's overordnede formål er at udarbejde og formidle samfunds- og erhvervsøkonomisk viden samt løsningsideer til gavn for lønmodtagerne og for at fremme den sociale retfærdighed

Det betyder, at AE både af egen drift og i samarbejde med blandt andet fagbevægelsen i Danmark udarbejder analyser, rapporter og økonomiske prognoser, der sætter fokus på samfundsmæssige og økonomiske problemer og løsninger.

<http://www.ae.dk/analyser>

BUPL, Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund:

BUPL er en fagforening for pædagoger, som varetager medlemmernes interesser overfor lovgiver, arbejdsgiver og andre. Det er derfor BUPL's formål at påvirke den styrings- og ledelsesmæssige udvikling på børne- og ungeområdet og at skabe de bedst mulige betingelser for udvikling af det pædagogiske fag, og medlemmernes professionelle forudsætninger og muligheder. Det er ligeledes BUPL's opgave at påvirke samfundsudviklingen ud fra pædagogisk viden, nationalt såvel som internationalt. Det betyder, at der på denne hjemmeside - ud over fagpolitiske emner- under fanen pædagogik findes materiale om følgende emner.

- Digitale institutioner
- Etik
- Evaluering
- Forebyggelse
- Forældresamarbejde
- Inklusion
- Kreativitet
- Køn
- Leg
- Læring
- Overgange
- Pædagogprofessionen
- Sikkerhed
- Specialpædagogik
- Sprog
- Sundhed
- Trivsel
- Udsatte børn

<http://www.bupl.dk/forside?opendocument>

CASA – center for alternativ samfundsanalyse - en del af deres forskning omfatter også den pædagogiske og sociale intervention:

CASA er en non-profit erhvervsdrivende forening med 26 års erfaring i analyser, evalueringer og undersøgelser. CASA's formål er at medvirke til at skabe større viden i befolkningen om sociale, økonomiske og politiske samfundsspørgsmål, og de bidrager aktivt til samfundsdebatten ved at offentliggøre de rapporter, de udarbejder.

<http://www.casa-analyse.dk/>

CEPOS:

CEPOS er en uafhængig borgerlig-liberal tænketank. CEPOS er en forkortelse af 'Center for Politiske Studier.

Med udgangspunkt i den borgerlige og liberale tænkning udarbejdes her analyser, forskning og bøger om blandt andet sundhed, skole og samfund, børn og ældre, integration, velfærd, offentlig og kommunal forvaltning mm.

<http://cepos.dk/>

Danmarks Statistik:

Danmarks Statistik indsamler og udarbejder statistik om det danske samfund:

- Statistikbanken giver mulighed for direkte søgning på emneord eller via overordnede emnegrupper.
- Statistisk Årbog er en årlig publikation med en stor del af den statistik som produceres af Danmarks Statistik.
- Statistiske Efterretninger: Udvalgte statistikker med uddybende analyser.

<http://www.danmarksstatistik.dk/da/>

<http://www.statistikbanken.dk/>

<http://www.dst.dk/>

<http://www.dst.dk/da/Statistik/Publikationer/StE/statistiske-efterretninger.aspx>

EVA - Danmarks Evalueringsinstitut:

Statslig organisation, der arbejder med evaluering og kvalitetsudvikling af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. EVA har ikke så meget konkret med myndighed, men har undersøgelser om bl.a. hvilket samspil der er mellem daginstitutioner og forvaltning, samt tidlig indsats.

<http://www.eva.dk/>

Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet:

Institut for Uddannelse og Pædagogik formidler forskning gennem magasiner, web-tv og video, artikler, bøger, blogs mm.

Her findes forskningsbaseret viden om en lang række aktuelle temaer inden for uddannelse og pædagogik.

<http://edu.au.dk/forskning/>

Kora - Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning:

Instituttet er et resultat af sammenlægningen af Anvendt KommunalForskning (AKF), Dansk Sundhedsinstitut (DSI) og Det Kommunale og Regionale Evalueringsinstitut (KREVI). Kora laver analyser og forskning om og til kommuner og regioner for at fremme kvalitetsudvikling.

<http://kora.dk/>

SFI - det nationale forskningscenter for velfærd / SFI-Cambell:

Forskningscenter med fokus på de sociale områder f.eks. familieforhold, handicappede, indvandrere, socialpolitik mv.

<http://www.sfi.dk/>

<http://www.sfi.dk/sfi-campbell-137.aspx>

Socialpædagogernes vidensbank:

Viden om socialpædagogisk arbejde: praksisfortællinger, brugerfortællinger, forskning, dokumentation, udviklingsarbejde mv.

<http://slvidensbank.dk/>

Socialstyrelsen:

Vejleder kommunerne indenfor følgende områder: børn og unge, handicap, hjælpemidler og socialpsykiatri, udsatte og ældre. Ikke som sådan vidensbase, men indeholder mange publikationer og retningslinjer samt lovgivning. Socialstyrelsen har også en underside der specifikt omhandler magt - dog mest i forhold til fysisk magt.

<http://www.socialstyrelsen.dk/>

<http://www.socialstyrelsen.dk/omsorgogmagt>

VISO, Den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation:

VISO rådgiver borgere, kommuner, institutioner og tilbud, når der er behov for supplerende ekspertise, viden og erfaring. VISO er den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation på det sociale område og i specialundervisningen. VISO rådgiver i sager om:

- Udsatte børn, unge og voksne
- Børn, unge og voksne med handicap

<http://www.socialstyrelsen.dk/viso>

Oversigt over nordiske vidensbaser

Norge og Sverige har tilsyneladende ikke vidensbaser, som vi kender dem i Danmark, f.eks. SFI eller SL's vidensbank. I Norge og Sverige findes primært baser over artikler og anden publiceret litteratur, ligesom alle universiteter og højskoler har deres egen forskningsside, uden at disse er konkrete vidensbaser. Følgende vidensbaser er indraget:

Cristin - Current Research Information System in Norway:

Et norsk system for registrering af forskningsaktiviteter. Ikke fuldttekst database, men man kan søge i forskningspublikationer og projekter fra norske institutioner.

<http://www.cristin.no/as/WebObjects/cristin.woa?la=no>

DiVA - Digitala Vetenskapliga Arkivet:

Base over forskningspublikationer og afsluttede studenteropgaver fra 35 institutioner, primært svenske. Ikke fuldtekst.

<http://www.diva-portal.org/>

Norsk senter for barneforskning:

Et norsk nationalt center der laver grundforskning om børn og barndom, og bl.a. udgiver tidsskriftet Barn. Er ikke som sådan en vidensbase, men indeholder lister med egne publikationer, og linker til egne projekter, som hver har sin egen underside.

<http://www.ntnu.no/barneforskning/norsk-senter-for-barneforskning>

Internationale vidensbaser

Social Care Online:

Britisk database af information vedrørende social work og social care. Indeholder en stor blanding af statslige dokumenter, tidsskriftartikler, systematiske reviews osv. Ikke fuldtekst database, men har en virkelig god søgemaskine, med mange emneord man kan afgrænse på. Indeholder meget information.

<http://www.scie-socialcareonline.org.uk/>

Bilag 9. Oversigt over relevante links til internationale og nationale love, vedtagelser og hensigtserklæringer

Konventioner og statusrapporter

Bekendtgørelse af FN's konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder: Institut for menneskerettigheder:

http://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/om_os/om_menneskerettigheder_diverse/fns_9_konventioner/crc.pdf

FN's Standardregler om Lige Muligheder for Mennesker med handicap af 1992: Det centrale handicapråd:

<http://www.dch.dk/fnregl/>

FN's Handicapkonvention af 6. december 2006: Det centrale handicapråd:

<http://www.dch.dk/content/konventionsteksten>

FN's Børnekonvention; Konvention om Barnets Rettigheder af 20. november 1989:

<http://www.boerneraadet.dk/fns-boernekonvention/boernekonventionens-artikler>

FN's handicapkonvention; FN's konvention om rettigheder for personer med handicap af 13. december 2006:

<http://www.dch.dk/content/konventionsteksten>

FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder af 10. december 1948:

http://www.menneskeret.dk/files/media/dokumenter/om_os/om_menneskerettigheder_diverse/fn_verdenserklaering.pdf

Institut for Menneskerettigheder: Status Handicap. 2013:

http://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/status/2013/status_2013_imr_handicap.pdf

Institut for Menneskerettigheder: Status – Menneskerettigheder i Danmark:

[http://menneskeret.dk/udgivelser/status-2013-menneskerettigheder-danmark.2013.](http://menneskeret.dk/udgivelser/status-2013-menneskerettigheder-danmark.2013)

Lov om den Europæiske Menneskerettighedskonvention nr. 285 af 29/4 1992, jf. lovbekendtgørelse nr. 750 af 19/10 1998:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/love/love/menneskerettighedskonvention/>

Salamancaerklæringen og handlingsprogrammet for Specialundervisning af 7. – 10. juni 1994:

<http://pub.uvm.dk/1997/salamanca.pdf>

Lovoversigt pr. 8.12.2014 og håndbøger

Dagtilbudsloven; Lov om dag-, fritids- og klubtilbud til børn og unge nr. 501 af 6/6 2007, jf. lovbekendtgørelse nr. 1127 af 20/10 2014:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/love/love/dagtilbudslov/menu/dagtilbud/?showpage=1&cHash=9f2fba3614de4a0f879b6afb8fc33b5d>

Forvaltningsloven: lovbekendtgørelse nr. 433 af 22.4. 2014:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/love/love/forvaltningslov/>

Persondataloven; Lov om behandling af personoplysninger nr. 429 af 31/5 2000:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/love/love/persondatalov/>

Retssikkerhedsloven: Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område lov nr. 453 af 10/6 1997, jf. lovbekendtgørelse nr. 1019 af 23/9 2014:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/love/love/retssikkerhedslov/>

Servicebogen; Lov om Social Service bekendtgørelse nr. 1023 af 23. september 2014:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/love/love/servicebogn/>

Servicestyrelsen. Håndbog om Anbringelsesreformen. Revideret udgave 2007. 2 udg.:

<http://sm.dk/publikationer/handbog-om-anbringelsesreformen>

Servicestyrelsen. Håndbog om ”Barnets Reform” 2011:

<http://shop.socialstyrelsen.dk/products/handbog-om-barnets-reform>

Servicestyrelsen. ”Dialog om tidlig indsats.”:

<http://sm.dk/publikationer/handbog-om-hjaelp-til-born-og-unge-gennem-dialog-og-samarbejde-med-foraeldrene>

Social-, Børne- og Integrationsministeriets vejledning om særlig støtte til børn, unge og deres familier nr. 9007 af 7/1 2014:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/regler/2014/vejl-9007-af-71-2014/>

Socialministeriets bekendtgørelse om underretningspligt over for kommuner efter lov om social Service nr. 1466 af 16/12 2010:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/regler/2010/bek-1466-af-1612-2010/menu/saerlig-stoette/?showpage=1&cHash=9bdbd80c59e1357328c079a0f72b990f>

Social-, Børne- og Integrationsministeriets bekendtgørelse om Børnehuse nr. 1153 af 1/10 2013:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/regler/2013/bek-1153-af-110-2013/>

Straffeloven nr. 126 af 15/4 1930, jf. lovbekendtgørelse nr. 1028 af 22/8 2013:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/love/love/straffelov>

Vejledning om udveksling af oplysninger i forbindelse med det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og kommunerne m.v. Justitsministeriets vejledning nr. 163 af 17/8 1990:

<http://www.socialjura.dk/content-storage/regler/1990/vejl-163-af-178-1990/menu/saerlig-stoette/?showpage=1&cHash=9bdbd80c59e1357328c079a0f72b990f>

Relevante hjemmesider

Ankestyrelsen; Styrelse under Socialministeriet, som bl.a. er øverste klageinstans på socialområdet. Følger bl.a. området for kommunernes håndtering af underretning om børn og unge i henhold til Serviceloven §§ 152 og 153. www.ast.dk. Desuden hjemmeside om oplysning og undervisningsmateriale om privat personer og professioners bekymring og underretning om børn og unge. www.deldinbekymring.nu.

Folketingets Ombudsmand; kontrollerer statslige og kommunale myndigheder og andre offentlige forvaltningsmyndigheder på vegne af folketinget. Har et særligt kontor for børneområdet. www.ombudsmanden.dk

Forlaget Jurainformation; samling af al jura (love, bekendtgørelser, cirkulærer, afgørelser mv.) på velfærdsområdet på tværs af ministerier mv. www.socialjura.dk

Ministeriet for Børn, Ligestilling og Sociale forhold. Ministerium med bl.a. ansvar for det sociale område. www.sm.dk

Retsinformation; statens juridiske informationssystem, som giver adgang til love, bekendtgørelser og cirkulære mv. www.retsinformation.dk

Socialstyrelsen; Socialstyrelsen er en del af Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold, og det er deres opgave at bidrage aktivt til en vidensbaseret socialpolitik, der medvirker til effektive sociale ydelser til gavn for borgerne. www.socialstyrelsen.dk

Anden litteratur

Kallehauge, H. (2013) FN's Handicapkonvention af 6. december 2006. I: Bonfils, I. S. (red.) *Handicapforståelser, mellem teori, erfaring og virkelighed*. København: Akademisk forlag.

Ketscher, K. (2014) *Socialret – principper, rettigheder, værdier*. København: Karnov Group.

Tidsskrift for Socialpædagogik nr. 1. 2014. Tema: "Handicapkonventionen".

Bilag 10. Brev til bidragsydere

Kære (bidragsyder)

Jeg skriver til dig fordi vi gerne vil trække på din viden i forhold den nye pædagoguddannelse i Danmark. På den nye pædagoguddannelse har man ønsket at styrke vidensgrundlaget på udvalgte dele af Pædagoguddannelsen. Nærmere bestemt undervisningsmodulet: Pædagogen som myndighedsperson. Dette tænker man skal ske ved at pege på relevant forsknings- og udviklingsbaseret viden.

Du har en særligt en indsigt i området, og vi er meget interesseret i at få din viden angående pædagogen som myndighedsperson med.

Vi håber at du vil give dit bud på tre publikationer, som efter din mening bør indgå i den grundlitteratur og viden, de pædagogstuderende arbejder med gennem dette modul i uddannelsen.

Til orientering vedhæfter jeg beskrivelsen af undervisningsmodulet ” Pædagogen som myndighedsperson”.

Arbejdet med at lave et en kortlægning af eksisterende og relevant viden inden for de enkelte modulers kompetencemål varetages af en arbejdsgruppen består af Unni Lind (formand UCC) UCN, Kirsten Elisa Petersen (DPU), Jonna Larni Nøttrup (UC Syd), Bent Juhl Knudsen (UC Sjælland), Martha Møller (VIA), Helle Annette Koldegaard (UC Lillebælt).

Jeg håber at du vil bidrage, der er tilbagemelding fra dig til senest d. d. 12. december til Lektor, Ph.d./Associate Professor Kirsten Elisa Petersen på mail: kepe@edu.au.dk<<mailto:kepe@edu.au.dk>>.

Venlig hilsen

Unni Lind

Lektor i Pædagogik og uddannelseskoordinator

Pædagoguddannelsen København UCC

Bilag 11. Mulige bidragsydere

Undervisere i UC-regi

**Benedicte Schönemann
Bernstorff**
Adjunkt
University College
Syddanmark.

Charlotte Jørgensen
Lektor
University College Lillebælt.

Glenn Dyrholm
Adjunkt
University College
Syddanmark.

Gitte Larsen
Lektor
University College
Nordjylland.

Ida Skytte Jakobsen
Lektor, ph.d
Forskning og Innovation,
University College Lillebælt.

Jette Østergaard Andersen
Lektor
University College
Syddanmark.

Lone Iversen
Lektor
University College Lillebælt.

Martha Møller
Lektor
VIA University College.

Martin Lehmann-Poulsen
Lektor
University College
Syddanmark.

Martin Petersen
Lektor
University College
Syddanmark.

Merete Bundsgaard
Lektor
University College Lillebælt.

Ekspertter

Bent Madsen
Cand.pæd.pæd.
Inklusionsakademiet.

Birgit Kirkebæk
Professor, Dr.Pæd.

Charlotte Palludan
Lektor, ph.d.
Institut for Uddannelse og
Pædagogik, Aarhus
Universitet.

Dorte Kousholt
Lektor, ph.d.
Institut for Uddannelse og
Pædagogik, Aarhus
Universitet.

Eva Gulløv
Lektor, ph.d.
Institut for Uddannelse og
Pædagogik, Aarhus
Universitet.

Frank Ebsen
Docent, Dr.Fil.
Forskningleder, PH Metropol.

Ida Schwartz
Lektor, ph.d.
University College Lillebælt.

Jann Scheuer
Lektor
Nordisk Forskningsinstitut,
Københavns Universitet.

Janne Hedegaard Hansen
Lektor, ph.d.
Institut for Uddannelse og
Pædagogik, Aarhus
Universitet.

Jens Erik Kirstensen

Lektor
Institut for Uddannelse og
Pædagogik, Aarhus
Universitet.

Jonas Gabrielsen

Lektor, ph.d.
Institut for Kommunikation,
Virksomhed og
Informationsteknologier,
Roskilde Universitet.

Kasper Villadsen

Lektor, ph.d.
Department of Management,
Politics and Philosophy,
Copenhagen Business School.

Katrin Hjort

Professor
Uddannelsesvidenskab. Institut
for Kulturvidenskaber,
Syddansk Universitet.

Kirsten Elisa Petersen

Lektor, ph.d.
Institut for Uddannelse og
Pædagogik, Aarhus
Universitet.

Kirsten Ketcher

Professor, dr.jur.
Center for Retlige Studier i
Velfærd og Marked,
Københavns Universitet.

Lars Uggerhøj

Professor
Institut for Socialt Arbejde,
Aalborg Universitet.

Magaretha Järvinen

Professor, Dr.pol.
Sociologisk Institut,
Københavns Universitet.

Maja Plum

Adjunkt, ph.d.
Intitut for Medier, Erkendelse
og Formidling, Københavns
Universitet.

Maja Lundemark Andersen

Lektor, ph.d.
Institut for Sociologi og Socialt
Arbejde, Aalborg Universitet.

Maja Røn Larsen

Adjunkt, ph.d.
Institut for Psykologi og
Uddannelsesforskning,
Roskilde Universitet.

Morten Ejrnæs

Lektor
Institut for Sociologi og Socialt
Arbejde, Aalborg Universitet.

Nanna Mik Mayer

Professor MSO
Institut for Organisation,
Copenhagen Business School.

Niels Rosendal Jensen

Lektor
Institut for Uddannelse og
Pædagogik, Aarhus
Universitet.

Peter Høilund

Dr.scient.soc.

Peter Møller Pedersen

Udviklingschef, ph.d.
VIA-University College

Per Schultz Jørgensen

Professor

Torsten Erlandsen

Seniorforsker
Institut for Uddannelse og
Pædagogik, Aarhus
Universitet.